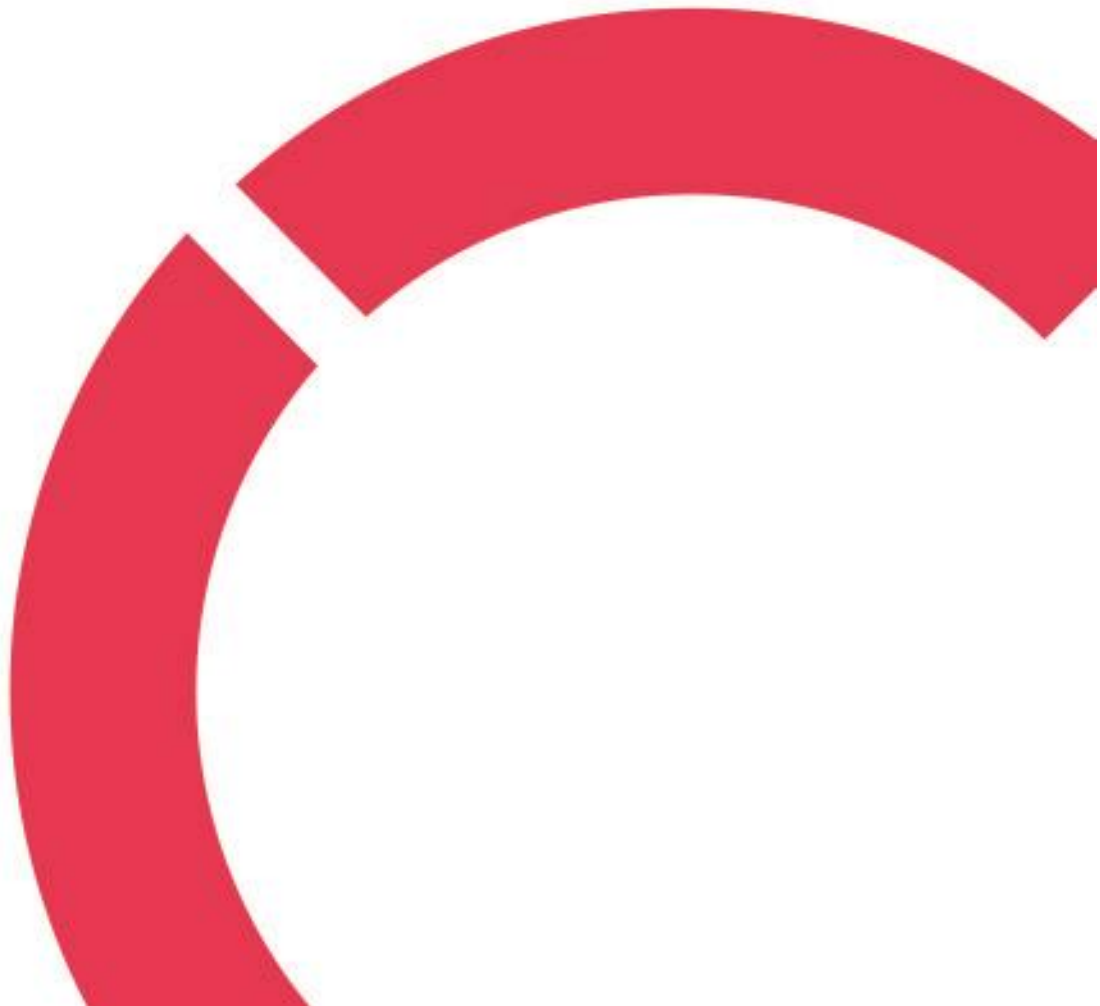

Saana Romakkaniemi ja Sanna Rintanen

ISOSTI ISOKSI

Isoskoulutusmateriaali

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Yhteisöpedagogikoulutus
Marraskuu 2024**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Marraskuu 2024	Tekijä/tekijät Saana Romakkaniemi, Sanna Rintanen
Koulutus Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö		☒ AMK ☐ YAMK
Työn nimi ISOSTI ISOKSI -isokoulutusmateriaali		
Työn ohjaaja Sari Virkkala		Sivumäärä 32 + 1
Työelämäohjaaja -		
<p>Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena oli luoda isokoulutusmateriaali, jossa erityisesti ottaisimme huomioon jännittäjät sekä ne nuoret, joilla on haasteita keskittymisen kanssa. Työn tarkoituksena oli luoda materiaalipaketti sekä isokoulutuksessa käyville nuorille että kouluttavalle osapuolelle inspiraatioksi.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosuudessa pohdimme nuorten yksilöllistä ainutlaatuisuutta, ADHD-oireyhtymää, isokoulutusta ja sen merkitystä sekä nuorisotyöntekijän läsnäolon merkitystä kasvattajan roolissa.</p> <p>Toiminnallisessa osuudessa pyrimme ottamaan huomioon erilaiset oppijat sekä jännittäjät. Osuus koostuu monipuolisista ja erilaisista harjoitteista, joita hyödyntää isokoulutuksen aikana.</p>		
Asiasanat ADHD, isonen, isokoulutus, kasvatus, nuoruus, osallisuus		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date November 2024	Author Saana Romakkaniemi, Sanna Rintanen
Degree programme Bachelor of humanities, Community Educator		
Name of thesis GROWING INTO A PEER LEADER-TRAINING MATERIAL		
Centria supervisor Sari Virkkala	Pages 32 + 1	
Instructor representing commissioning institution or company -		
<p>The objective of this thesis was to create training material for peer leaders, with special attention given to those who experience anxiety and young people who have challenges with concentration. The purpose of the work was to create a material package as inspiration for both the youth attending the training and the instructors.</p> <p>In the theoretical part of the thesis, we consider the uniqueness of young individuals, ADHD syndrome, the training of peer leaders and its significance, as well as the importance of the youth worker's presence in their role as an educator.</p> <p>In the practical section, we aim to consider different types of learners and those who experience anxiety. This section consists of a variety of exercises and activities that can be used during the training for youth leaders.</p>		
Key words ADHD, education, implication, peer leader, peer leader training, youth		

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

ADD

ADD on lyhenne sanoista '*attention deficit disorder*'. ADD tarkkaavaisuushäiriö, yksi ADHD:n tyypeistä

ADHD

Lyhenne ADHD tulee englannin kielen sanoista '*attention deficit hyperactivity disorder*' ja sillä viitataan aktiivisuuden ja tarkkaavaisuuden häiriöön, josta voidaan käyttää myös nimitystä tarkkaavaisuus- ja yliaktiivisuushäiriö.

Empatiakyky

Kyky asettua toisen henkilön asemaan ja ymmärtää, miltä hänestä tuntuu.

Isonen

Isonen on vapaaehtoinen rippikoulun ja isoskoulutuksen suorittanut nuori. Isonen on rippikoulussa ja varhaisnuortenleireillä suunnannäyttävä. Se miten isonen toimii tietyissä tilanteissa, ohjaa rippikoululaisen tai lapsen omaa päätöksentekoa. Siksi onkin tärkeää ohjata isosta toimimaan oikein tilanteessa kuin tilanteessa.

Isoskoulutus

Isoskoulutus on osa seurakunnan tarjoamaa nuorten toimintaa.

Mentalisaatioteoria

Kyky tunnistaa omia tunteita ja reaktioita sekä eläytymistä toisen mieleen.

Myötätunto

Myötätunto on toisen ihmisen mukana elämistä, aitoa kohtaamista ja tunteiden jakamista.

Raamis

Raamattukeskustelu, joka pitää sisällään Raamattuun tutustumista ja siitä oppimista pienissä ryhmissä.

Rippikoulu

Rippikoulu on suunnattu 15-vuotiaille nuorille. Rippikoulussa pyritään vahvistamaan nuorten uskoa kolmiyhdyttävään Jumalaan ja antaa heille eväitä elämään kristittyinä.

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY**

1 JOHDANTO	1
2 NUORI AINUTLAATUINEN YKSILÖ	3
2.1 Ainutlaatuiset oppijat	5
2.2 Ujot ja jännittäjät.....	7
3 KASVATTAJAN ABC	10
3.1 Empatiakyky ja myötätunto.....	12
3.2 Läsä oleva aikuinen.....	14
4 MIKÄ IHMEEN ISOSKOULUTUS?	16
4.1 Isoskoulutus	17
4.2 Kuinka huomioida erilaiset oppijat isoskoulutuksessa?	19
4.3 Kaikenlaisia isosia tarvitaan	20
5 ISOSTI ISOKSI- ISOSKOULUTUSMATERIAALI TAUSTAT JA LUOMINEN	22
6 POHDINTA	26
LÄHTEET	31
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Seurakunnan nuortentoiminnasta puhuttaessa usein ajatukset kulkeutuvat isostoimintaan ja erityisesti isoskoulutukseen. Meillä on molemmilla kokemusta isoskoulutuksesta nuoren näkökulmasta ja olemme myös päässeet ohjaamaan isoskoulutusta. Kuitenkin olemme itse henkilökohtaisesti kokeneet, että osa isoskoulutuksessa opetettavista asioista on opetettu osalle nuorista haastavana koettujen opetusmetodien kautta, esimerkiksi asettamalla ujon nuoren yksin huomion keskipisteeksi. Siispä pyrimmekin opinnäytetyössämme luomaan isoskoulutusmateriaalin, jossa huomioisimme niin ujut kuin keskittymis- ja oppimisvaikeuksista kärsivät nuoret. Loimme materiaalipaketin siten, että samaa materiaalia voivat hyödyntää sekä isoskoulutusta ohjaavat työntekijät että koulutettavat nuoret. Tällöin nuoret voivat halutessaan selata materiaalia etukäteen tai palata takaisin materiaalin pariin myöhemmin. Avaamme opinnäytetyössämme mm. sitä, mikä on isoskoulutus, kenelle se on suunnattu, mitä isoskoulutukseen ja -toimintaan kuuluu sekä sitä, miten erilaiset oppijat voitaisiin ottaa paremmin huomioon isoskoulutuksessa.

Materiaalipaketissa käymme läpi isosen vastuisiin kuuluvia osa-alueita ja annamme esimerkkejä niiden sisällöistä ja siitä, miten niitä voidaan ohjata esimerkiksi mikä on raamattukeskustelu eli raamis ja miten sitä ohjataan. Isoskoulutusleirit ovat monesti nuorelle jännittävä ja jopa ahdistava asia, vaikka isoskoulutusleirien kuuluisi olla täysin päinvastainen, hauska oppimiskokemus, uusiin isoskavereihin tutustumista sekä mukavaa yhdessäoloa. Sen vuoksi loimme myös isoskoulutusleirikohtaiset suunnitelmat materiaaliimme huomioiden opinnäytetyömme tavoitteet. Pyrimme tekemään materiaalista mahdollisimman helposti luettavan ja selkeän sekä avaamaan suunnittelemamme käytännön harjoitteet tarkasti. Tahdomme tuoda työssämme esille sen, että kaikenlaisia isosia tarvitaan, jokainen nuori on tärkeä palanen isosporukan palapeliin omana itsenään ja jokaisella on oma paikkansa seurakunnassa.

Jotta pystyimme luomaan materiaalipaketin huomioiden erilaiset oppijat ja oppimista vaikeuttavat tekijät, tuli meidän perehtyä paremmin niihin. Teoriaosuudessa painotumme ADHD-oireyhtymään. Lukeamiseen ja luetun ymmärtämiseen liittyvät haasteet pyrimme huomioimaan materiaalissamme selkeästi kirjoitetuin tekstein ja tarkasti avatuin harjoittein. Perehdyimme myös ujouteen ja jännittämiseen enemmän yleisellä tasolla, asioihin niiden taustalla ja mahdollisiin syihin sekä peilasimme niitä asioita omiin kokemuksiimme jännittämisestä.

Mikäli minkäänlaista diagnoosia oppimisen haasteisiin ei ole, voi joskus olla vaikeaa tunnistaa oppimisen haasteita. Jokaisella nämä haasteet näkyvät tietysti yksilöllisesti, mutta listasimme yleisiä merkkejä, joista aikuinen voi mahdollisesti tunnistaa, että nuorella saattaa olla oppimisen kanssa haasteita, jolloin siihen osataan myös helpommin reagoida.

Opinnäytetyön loppupuolella kerromme vielä tarkemmin aiheemme taustoista ja vastaamme kysymyksiin miksi koemme työmme aiheen niin merkitykselliseksi, miten päädyimme juuri tähän aiheeseen ja mistä työn nimi ISOSTI ISOKSI oikein juontaa juurensa ja mitä se tarkoittaa. Samalla kerromme myös enemmän isokoulutusmateriaalipaketin luomisprosessista ja tarkemmin vielä siitä, mitä se pitää sisälleen.

Käytimme työssämme monipuolisesti kirjallisuutta esimerkiksi seurakunnalle suunnatuista materiaaleista ja koulumaailmaan kirjoitetuista teoksista. Yksi merkittävistä opinnäytetyömme lähteistä on *Isoja ihmeitä*-isostoiminnan linjaus (2016). Tutustuessamme ADHD-oireyhtymään käytimme lähteenämme Mervi Juusolan teosta *Levottomat aivot: ADHD ja Asperger vahvuuksina* (2012) sekä Tuula Savikujan *Nepsy-opas: tukea neuropsykiatrisiin haasteisiin* (2022). Ujoutta käsitellessämme yhtenä lähteenä käytimme teosta *Ujot ja introvertit* (2019), jonka on kirjoittanut Liisa Keltikangas-Järvinen.

2 NUORI AINUTLAATUINEN YKSILÖ

Jokainen nuori on ainutlaatuinen, ja siitä hyvänä esimerkkinä toimii oma sormenjälki. Ei ole toista samanlaista. Näin opetetaan rippikoulussa. Jokaisella ainutlaatuisella yksilöllä on omat taustansa sekä omat uniikit piirteensä. Nuoria ei tule lokeroida ulkoisten piirteiden, luonteen tai sen perusteella, onko heillä oppimisvaikeuksia tai ovatko he ujoja. Jokaista nuorta täytyy kohdella tasavertaisesti huomioiden kuitenkin mahdolliset oppimista vaikeuttavat tekijät.

Jokaisella meistä on tarve tuntea olonsa hyväksytyksi ja tärkeäksi. Erityisesti nuoruudessa jokainen nuori ansaitsee tulla hyväksytyksi juuri sellaisena kuin on sekä saada onnistumisen kokemuksia. Tässä kodin, koulun ja kavereiden läsnäolo on erityisen merkityksellistä. Kodin, koulun sekä kaveripiirin tarjoama tuki sekä positiiviset kommentit ja huomio voivat vahvistavaa nuoren itsetuntoa.

Jokaisen ainutlaatuisen nuoren kehityskin on yhtä ainutlaatuista kuin nuori itsekin. Leea Mattila ja Janna Manninen pohtivat nuoren kehitykseen liittyviä kysymyksiä kirjassaan *Teinin mieli: opi ymmärtämään nuorta* (2024). Mattila ja Manninen kertovat, että nuoren kehitystä on tapana kuvata ajanjaksona, jonka aikana nuoren keho, psyykkiset prosessit ja ihmissuhteet muokkautuvat uusiksi. Nuoruus on kehitysvaiheena kiehtova myös tieteellisen tutkimuksen näkökulmasta. Neurobiologian, psykologian sekä sosiologian tutkijoiden ansiosta ymmärrämme aiempaa monipuolisemmin nuoruuden kehityksen haasteista ja ymmärrämme paremmin meidän aikuisten merkitystä nuoren kasvun tukemisessa. (Mattila & Manninen 2024, 6.)

Mattila ja Manninen (2024) nimittävät kirjassaan pääteoriakseen mentalisaation, jonka idea on pohjimmiltaan yksinkertainen. Jokaisella meistä on toisistaan erilliset, läpinäkymättömät mielet. Siinä vaiheessa, kun pyrimme ymmärrykseen toisten mielten kanssa, koemme olevamme merkittäviä hänen mielessään. Kun ymmärrys katoaa, saattaa syntyä huvittavuutta herättäviä väärinkäsityksiä, kivuliaita riitatilanteita sekä kaikenlaisia inhimillisiä hankaluuksia. Yksinkertaisemmin sanottuna mentalisaatio on ihmisten välistä kanssakäymistä, jossa oma mieli pidetään avoimena. Kanssakäymisessä on mahdollista, että toinen ihminen saa muuttamaan omaa näkemystä häntä kuunnellessa, eikä kyseessä ole lainkaan huono asia. (Mattila & Manninen 2024, 6–7.)

Avainasemassa on myös kuvittelu eli mielikuvitus. Mattila ja Manninen (2024) kertovat, että usein mentalisaation luullaan tarkoittavan kehittyntä kykyä arvata, mitä toinen ihminen ajattelee, vaikka kyse on aivan päinvastaisesta vuorovaikutuksen tavasta. Kyseessä ei ole kuka tietää parhaiten –visailu

tai kuka arvaa lähimmäksi, vaan kyseessä on kunnioittava epävarmuus toisen ihmisen ainutlaatuisuuden lähellä. Tavoitteena ei ole arvaaminen, vaan toista osapuolta kunnioittava ja toisesta kiinnostunut arvuuttelu. Oleellista on myös muistaa, ettei kukaan muu pysty lukemaan omiakaan ajatuksia. Oma mielenmaisemaa ja tunteita on jaettava toiselle, jos hakee ymmärrystä ja kaikista fiksuin tapa toteuttaa tätä on keskustelu. Pelkkä omien tunteiden peilaaminen omaan käytökseen ei riitä. Jos kokee olonsa turhautuneeksi tai kiukkuiseksi, muille äksyily ei ole toimiva tapa ilmaista tunteita. Muut saattavat kyllä saada jonkinlaisen käsityksen turhautuneesta käytöksestäsi, mutta voivat vaikata turhautumisen syyn väärin, mikä voi johtaa väärinymmärryksiin. (Mattila & Manninen 2024, 6–7.)

Mattila ja Manninen (2024) painottavat mentalisaation merkitystä. Mentalisaatio on taitona tärkeä. Kuitenkin taidon hallitseminen voi tuottaa monille meistä haasteita. Syynä sille on meidän hermostomme sekä tunteemme. Kokiessamme vahvaa tunnetilaa, kuten kiukkua, onnellisuutta, rakastumista, häiritsee se mentalisaatiota. Tunnekuohussa unohtaa tarkistaa toiselta osapuolelta, mitä hän ajoi takaa ja saattaa epähuomiossa erehtyä sekoittamaan omat tulkintansa absoluuttiseen totuuteen. (Mattila & Manninen 2024, 8.)

Mattila ja Manninen (2024) kertovat, että vaikka nuoren mentalisaatiokehitys olisi edistynyt hyvin varhaislapsuudessa, on edessä silti haasteita, kun murrosikä alkaa. Aikuisen silmissä nuoresta saattaa yhtäkkiä tulla lähes empatiakyvytön, tottelematon sekä omissa tunteissaan kellon ympäri vellova. Sitä nuori saattaa hyvinkin olla, mutta sitä nuori ei itse itsessään tiedosta. Kuten aiemmin jo mainitsimme, mentalisaatioon vaikuttavat heikentävästi nuoren kokemat vahvat tunnetilat. Tässä vaiheessa nuoren kehitystä puhutaan regressiosta eli “dipistä”. Nuoruuden kehityspaineissa mentalisaatiotaidot eivät heikkene, vaan murtuvat paineen alla. (Mattila & Manninen 2024, 18.)

Mentalisaatiokyky kasvaa hiljalleen, kun kyseessä on riittävän turvallinen ihmissuhde. Useimmiten kyseessä on suhde lapsen tai nuoren pääsääntöisiin hoivaajiin, joiden kanssa lapselle tai nuorelle muodostuu kiintymyssuhde. Turvallisuudella ei viitata pelkästään lapsilukkojen täyteiseen lasta varten turvattuun kotiin, jossa kasvaa, vaan myös henkisesti turvalliseen oloon ja kokemukseen siitä, että hänen hätäänsä vastataan. Yhtä merkityksellistä on myös positiivisiin tunnetiloihin, kuten iloon tai innostukseen vastaaminen. Pikkulapsen hätääntyessä hakeutuu hän turvallisen aikuisen läheisyyteen. Läheisyys tuo hätääntyneelle turvaa ja tynnyttää aivoissa käyvää stressimyrskyä. Niiden lisäksi läheisyys voi palkita, jos kyseessä on turvallinen kiintymyssuhdemalli. Erityisen arvokasta on vanhemman kehu ja kannustus, ja ne lisäävätkin pystyvyyden tunnetta. Lapsen kasvaessa nuoreksi myös tämä palkkiojärjestelmä horjuu. Vanhemman tarjoama tuki ei enää palkitse ja sen ovat korvanneet suhteet ystäviin

sekä oma toimijuus. Nuoren rimpuilu tunnekuohuissaan perheen ja kavereiden välillä on osaltaan nuoren oman palkkiojärjestelmän kehittymistä. Nuoreen kohdistuu myös yhteiskunnan suunnalta vaatimuksia, jotka eivät ota huomioon nuoren yksilöllistä kehitysvaihetta. Nuoren juridinen vastuu laajenee, vaikka nuori on ikävaiheessa, jossa rajojen koettelu on tyypillistä ja aivoissa on käynnissä hölmöilykausi. Alakoulusta yläkouluun siirryttäessä oma luokan opettaja muuttuu moniksi eri aineenopettajiksi. Jos nuorella on tavoitteellinen harrastus, voivat treenikerrat nousta viiteen tai kuuteen päivään viikossa. (Mattila & Manninen 2024, 19, 22.)

2.1 Ainutlaatuiset oppijat

Mannerheimin lastensuojeluliiton ylläpitämä sivusto Nuorten netti on päivittänyt lokakuussa 2023 artikkelia, jonka mukaan eri oppimisvaikeudet varjostavat noin 20–25 prosenttia ihmisistä, jos niihin lasketaan mukaan kaikki mahdolliset oppimista vaikeuttavat häiriöt. Vaikeuksia aiheuttavia tekijöitä voivat olla mm. ongelmat lukemisessa ja kirjoittamisessa, keskittymisen haasteet tai tilan hahmottamisen ongelmat. (Nuorten netti 2023.) Koulumaailmassa laadukkaan perusopetuksen lähtökohtiin lukeutuu nuoren oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksien ennalta ehkäisy. Kun ohjataan asiasisältöjä ja opetetaan niiden pohjalta, tulisi niiden lisäksi ottaa mukaan erilaisia tukimuotoja. Opetuksen lähtökohtana tulisi olla nuoren kokonaisvaltainen tukeminen. Opettamisen lisäksi nuorta on siis ohjattava myös kohti itsetuntemusta ja pyrkiä auttamaan nuorta löytämään itselleen parhaiten sopivia tapoja oppia. (Mäki-Havulinna & Kydén 2020, 3.) Jokainen oppija on erilainen ja sama pätee myös isoskoulutuksessa. Olemme koonneet raamattukeskustelumateriaalin hyödynnettäväksi isoskoulutuksen yhteyteen. Kun isoskoulutuskerran aiheena ovat raamiskeskustelut, löytyy materiaalistamme nostoina erilaisia tapoja käydä raamattukeskustelun aiheet läpi. Tässä taustalla oli ajatus siitä, että mahdollisimman moni nuori saisi keskusteluista mahdollisimman paljon irti.

Näihin ainutlaatuisiin oppijoihin sisällytämme nuoret, joilla on erilaisia keskittymiseen vaikuttavia tekijöitä, kuten esimerkiksi ADHD. Yksinkertaisuudessaan ADHD on aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö. Mervi Juusola avaa kirjassaan *Levottomat aivot: ADHD ja Asperger vahvuuksina* (2012) eri neurotyypillisten häiriöiden taustoja. Juusola kertoo ADHD:n johtuvan pääosin siitä, ettei tarkkaavaisuushormoni dopamiini kulje hermosolujen välillä tarpeeksi tehokkaasti. Aivorakenteissa ADHD näkyy vasemman aivopuoliskon ja etuotsalohkon hieman poikkeavana toimintana. Aivojen etuotsalohko säätelee mm. järkeilyä, tarkkaavaisuutta, motivaatiokykyä, suunnitelmallisuutta, moraalia sekä oman

toiminnan ohjausta. Kun tämän aivoalueen toiminnassa on pieniäkin poikkeamia, on ihmisen tavanomaista vaikeampi hahmottaa asioita sekä tehdä järkivalintoja arjessa, koulumaailmassa aloittaa koulu-tehtäviä ja pitää kiinni suunnitelmistaan. Juusola kertoo usein ajateltavan, että ADHD-piirteisellä olevan ylivilittynyt aivojen aktiivitaso, vaikka tilanne on päinvastainen. Aivojen aktivaatiotasoa on liian matala, jolloin ihminen voi tuntea olonsa levottomaksi ja pyrkii luonnostaan aktivoitumaan ja parantamaan omaa olotilaansa esimerkiksi liikehtimällä levottomasti. (Juusola, 2012, 12–13.)

ADHD-piirteisellä voi olla haasteita työmuistin kanssa. Ihminen, jonka aivot toimivat tavanomaisella tavalla onnistuu pitämään noin 20 sekuntia työmuistissaan asiat, ohjeet ja tiedot, jotka aivot ovat juuri vastaanottaneet. Työmuistin käyttö vaatii tarkkaavaisuutta ja kun tarkkaavaisuutta ei ole tarpeeksi, aivoihin juuri kulkeutunut asia tai tieto haihtuu eikä ihminen saa sitä säilömuistiinsa talteen muiden tärkeiden muistettavien asioiden lisäksi. ADHD-piirteiset saavat usein osakseen moitteita unohtelusta, jota sattuu päivittäin. Jatkuvat moitteet muodostavat herkästi kuvan, että he ovat huonoja oppijoita, vastuuntunnottomia sekä muillakin tavoilla kelvottomia. Tämä jos jokin on kohtalokas ajatustapa nuoren kehitykselle ja itsetunnolle. (Juusola 2012, 13.)

Joillekin oireyhtymä voi aiheuttaa kasvosokeutta. Tämä voi aiheuttaa nuorelle epämukavaa oloa isokoulutuksessa, kun olisi tarkoitus opetella muiden koulutettavien nimiä, eikä nuori välttämättä muista niitä, vaikka kuinka hän yrittäisi muistaa. Tututkin kasvot voivat näyttää vierailta yhtään vieraammassa ympäristössä, kuten kadulla ihmisvilinässä. Kasvojen tunnistamisen lisäksi muiden ihmisten tunnetilojen tulkitseminen voi aiheuttaa ADHD-piirteiselle päänvaivaa, ja myös raja hyvän ja huonon huumorin välillä voi olla osalla häilyvä. (Juusola 2012, 13.)

ADHD-oireyhtymää on kolme eri tyyppiä. Ensimmäinen tyyppi on pääasiallisesti tarkkaavaisuushäiriö eikä pidä sisällään ylivilkkautta. Tätä tyyppiä kutsutaan ADD:ksi. Toinen tyyppi on taas pääasiallisesti ylivilkkautta ja impulsiivisuutta sekä pitää sisällään vähemmän tarkkaavaisuuden haasteita. Kolmas muoto on yhdistelmä molempia. ADHD on hyvin perinnöllistä. ADHD:n haittavaikutukset voivat olla lievemmat tai oireyhtymä ei välttämättä aktivoitu, jos lapsen kasvuympäristö on rauhallinen ja johdonmukainen. (Juusola 2012, 14.)

ADHD-piirteisellä nuorella murrosikä voi olla todella haastava. Monissa perheissä perusarkeen voi sisältyä masennus, itsetunto-ongelmat, haitallinen kaveripiiri sekä ajautuminen tekemisiin poliisin kanssa. Silloin vanhemmilla ja nuorisotyöntekijöillä on paljon harteillaan, ja he joutuvat tekemään kovasti töitä pitääkseen nuoren oikealla polulla. Useat tukitoimet päättyvät, kun lapsi lopettaa peruskoulun. Taustalla mahdollisesti ollut pitkä hoitosuhde lasten neurologisella klinikalla päättyy eikä lukio tai

ammattiopinnot kykene tarjoamaan vastaavanlaista erityisopetusta kuin mitä peruskoulussa on pystytty tarjoamaan. Murrosikäinen nuori voi löytää apua haastavassa vaiheessa etsivän nuorisotyön kautta, nuortenpsykiatrisilta klinikoilta, sosiaalitoimistosta, kognitiivisilta ja ratkaisukeskeisiltä terapeuteilta sekä neuropsykiatrisilta valmentajilta. Itsenäistyvät nuoret ovat suurin asiakasryhmä neuropsykiatrisilla valmentajilla. (Juusola 2012, 15.)

ADHD-piirteisellä nuorella voi olla vaikeuksia tarkkaavuuden kanssa ja ne voivat ilmetä esim. Häiriöherkkyytenä tai pitkäjänteisen keskittymisen puuttumisena. Pitkään yhteen asiaan keskittyminen voi aiheuttaa turhautumista nuorella, joka kokee sen haastavana, esim. isokoulutuksessa luentopohjainen tai tarkkaavaisuutta vaativa opetus voi olla nuorelle vaikea tilanne. (Savikuja 2022, 44–46.) Nuori, joka kohtaa haasteita tarkkaavuuden kanssa, helposti kadottaa tavaroitaan ja järjestelmällinen toiminnan toteutus ja suunnittelu voi tuntua vaikealta. Tämän vuoksi isokoulutusta käyvä nuori voi kokea pelottavana, stressaavana ja ahdistavana esim. yksin hartauden suunnittelun ja sen pitämisen.

2.2 Ujot ja jännittäjät

Monesti uudet asiat ja sellaiset tilanteet, joissa täytyy olla esillä, aiheuttavat jännityksen tunnetta. Jännitys voi ilmetä jopa fyysisenä reaktiona, kuten käsien tärisemisenä, hikoiluna tai vatsa- tai pääkipuna. Jännittäminen on täysin luonnollinen reaktio ja se on hyvin yleistä. Vaikka itsestä tuntuisi siltä, että kaikki kuulevat ja huomaavat jännityksen, ei se välttämättä muille näy laisinkaan. Tästä syystä jännittämisen yleisyys tulee monesti meille ihmisille yllätyksenä. Varsinkin jännittäjä kokee itsensä juuri tästä syystä monesti ainoaksi, jolla on tällaisia tunteita. Usein jännittämisen tunne helpottaa jo sillä, että sanoo ääneen, että tietty asia tai tilanne jännittää. Silloin huomaa, että seurassa on varmasti muitakin, joita sama tilanne jännittää.

Täytyy muistaa, että jännittäminen on normaalia ja lähes jokainen jännittää joskus. 70 % suomalaisista on jossain kohtaa elämäänsä jännittänyt esiintymistä tai muuta vastaavaa tilannetta. On tärkeää sanoittaa esiintymistilannetta jännittäväälle, että koko aikaa ei tarvitse olla äänessä. Myös ryhmän ohjaajan on opeteltava olemaan hiljaisissa hetkissä eikä heti täyttää tilaa toiminnalla tai puheella. (Martin 2018, 11–12, 30).

Usein jännittäjä turvautuu tilanteiden tai asioiden välttelyyn, jotta niitä ei tarvitsisi jännittää. Aina välttely ei kuitenkaan tarkoita tilanteesta pois jäämistä, vaan jännittäjä saattaa vetäytyä omiin oloihinsa, hiljentyä tai vältellä katsekontaktia. (Martin 2018, 62.)

Monesti jännitys kumpuaa siitä, että virheiden tekeminen pelottaa. Se on täysin normaalia ja ymmärrettävää, että haluaisi kaiken menevän täydellisesti, mutta virheet kuuluvat elämään ja jokainen meistä tekee niitä useaan otteeseen elämänsä aikana. Yleensä opimme jopa paremmin tekemiemme virheiden kautta. On tärkeää puhua nuorten kanssa asiasta ja antaa nuorten kertoa, jos jokin asia jännittää tai pelottaa, koska monesti jo se auttaa, että pääsee kertomaan jännityksen tunteesta toisille. Silloin huomaa, että ei ole asian kanssa yksin. Seurakunnan tilan tulisi olla turvallinen tila jokaiselle nuorelle. Ohjaajan tehtävänä on luoda ja olla yhdessä nuorten kanssa luomassa nuorille tätä turvallista tilaa, jossa on helppo olla ja työskennellä.

Liisa Keltikangas-Järvinen (2019) kertoo kirjassaan *Ujot ja introvertit* ujoudesta. Varhaisin oppikirjoista löytyvä ujouden määritelmä on 1940-luvulta ja se näkee ujouden epätietoisuutena siitä, mitä jos-sain tilanteessa pitäisi sanoa. Tähän sisältyy hyvin ujouden ydin. Kyse ei ole ihmisen kyvyttömyydestä osallistua keskusteluun tai siitä, ettei hänellä ole asiaan mielipidettä, koska ihminen löytää kyllä vastauksen heti ollessaan yksin, mutta ei sosiaalisessa tilanteessa, jossa vastausta tarvittaisiin. (Keltikangas-Järvinen, 2019, 20.) Mielestämme tämä Keltikangas-Järvisen edellä mainittu kuvaus kuvaa täydellisesti ujoutta.

Jännittäminen on ujouden tavallisin oire. Osa ihmisistä jännittää julkisia esiintymisiä, toiset taas miettivät jokaisen sanansa tarkasti myös yksityisissä keskusteluissa. (Mattila 2004, 11.) Ujoutta ei ole yhtä tietynlaista, vaan ujoutta on yhtä monenlaista kuin on ujoja ihmisiäkin. Ujous ilmenee usein arkuutena uusissa tilanteissa ja uusien ihmisten seurassa. Tuttujen ihmisten ympäröimänä ujo ihminen saattaa olla aivan erilainen. Usein ihmiset ajattelevat, että ujo ihminen ei halua olla muiden seurassa, vaikka totuus saattaa olla aivan päinvastainen. Ujo ihminen saattaa nauttia toisten seurasta ja olla sosiaalinen, mutta ujostella ja jännittää erityisesti uusia tilanteita. (Nyyti ry.)

Ujoja ihmisiä pidetään empaattisempina ja luotettavampina muihin verrattuna. Isosen roolissa empaattisuus ja luotettavuus ovat erittäin arvostettavia ja tärkeitä piirteitä. Mutta mitä on ujouden taustalla? On todettu, että ujoudella on fysiologinen tausta. Osalla ihmisistä on synnynnäisesti alttius ujouteen ja

varautuneisuuteen. Ympäristö vaikuttaa siihen, miten tämä taipumus toteutuu. Ymmärtävä ja kannustava ilmapiiri auttaa sosiaalisissa tilanteissa toimimiseen. Joskus ujous syntyy sosiaalisista kokemuksista. Monesti ujo ihminen ei usko itseensä, mikä johtuu usein ikävistä kokemuksista. Tätä tunnetta voidaan kuvata myös sosiaalisen itseluottamuksen puutteeksi, joka syntyy kasvatuksen tuloksena. (Nyyti ry.)

Usein ujouteen liittyy liiallinen itsekriittisyys. Ujolla henkilöllä on taipumus arvioida itseään jatkuvasti. Puhuessaan muiden kanssa ihmisen huomio on kiinnittynyt samanaikaisesti moniin asioihin ympäristössä. Vaikka hän keskittyisi keskusteluun, hän seuraa toisen osapuolen käytöstä ja pystyy huomaamaan myös muut tapahtumat heidän ympärillään. Ujolla ihmisellä kuluu sosiaalisissa tilanteissa paljon energiaa oman käytöksensä tarkkailemiseen, jossa ei ole kyse pelkästään tarkkailusta, vaan oman käytöksen kriittistä ja arvostelevaa seuraamista, jolloin hän ei voi tehdä yhtä paljon huomioita muista ihmisistä. (Keltikangas-Järvinen, 2019, 30.)

Itsekriittisyyden ja itsetarkkailun katsotaan olevan seurausta siitä, että hän ajattelee liikaa muiden mielipiteitä hänestä. Lopulta ei tiedetä, onko itsetarkkailu seuraus siitä, että ihminen pohtii jatkuvasti, mitä mieltä muut ovat hänestä ja hänen käytöksestään, vai onko sosiaalisten tilanteiden pelko johtanut itsetarkkailuun. Tarkkailun lisäksi ujo henkilö asettaa usein itselleen kohtuuttomia vaatimuksia sosiaalisiin tilanteisiin. Korostunutta tietoisuutta itsestä ja oman käytöksen liiallista tarkkailua kutsutaan ujouden kognitiiviseksi komponentiksi. (Keltikangas-Järvinen, 2019, 30–31.)

Korostunut itsekriittisyys johtaa omien sosiaalisten taitojen aliarviointiin. Keskustelun päätyttyä henkilö saattaa itsekseen pohtia, sanoiko hän jotain väärää, kuulostiko tai näyttikö hän typerältä. Nämä tunteet saattavat herättää sosiaalista ahdistusta, jonka ulkopuoliset tulkitsevat välillä epäystävällisyytenä eikä ujoutena. Näin käy etenkin silloin, kun ahdistuksen aiheuttama tunne on niin voimakas, että se estää sujuvan keskustelun. Liiallinen itsekritiikki ei ilmene ainoastaan sosiaalisen tilanteen jälkeen vaan myös ennakkoon. Ujo henkilö saattaa ennakoida ja muodostaa itselleen oletuksen jo valmiiksi, ettei hänellä ole mitään tärkeää asiaa eivätkä hänen mielipiteensä kiinnosta muita. Hän ajattelee muiden ihmisten suhtaututumista hänen sanomisiinsa eikä sitä, mitä hän aikoo itse sanoa ja tuoda keskusteluun. Tästä seuraa se, että vastaus ei ole valmis silloin, kun pitäisi, vaan sopiva vastaus tulee mieleen vasta sosiaalisen tilanteen päätyttyä. (Keltikangas-Järvinen, 2019, 32–33.)

3 KASVATTAJAN ABC

Erityisopettajat Johanna Mäki-Havulinna ja Kristiina Kydén ovat koonneet kirjan kansien sisään vinkkejä oppilaantuntemukseen sekä parempaan opettajan ja oppilaan väliseen vuorovaikutukseen teoksessa *Oppilaan tuki 1* (2020). Mäki-Havulinna ja Kydén ovat jakaneet oppilaantuntemuksen neljään eri alaluokkaan: kohtaaminen, kysyminen, kuunteleminen sekä keskusteleminen. Kun opettaja tuntee oppilaansa ja on tietoinen heidän valmiuksistaan oppijoina, on opettajan helpompi suunnitella ja toteuttaa opetusta. (Mäki-Havulinna & Kydén 2020, 13.) Sama on peilattavissa isoskoulutukseen. Kun nuorisotyöntekijä on tietoinen koulutettavan ryhmän valmiuksista ja haasteista, on isoskoulutuksen sisältöjen ja toteutustapojen suunnittelu huomattavasti helpompaa.

Opettajien aika koulussa on rajallista, joten aikaa kahdenkeskisille keskusteluille tai tapaamisille nuorten kanssa on rajatusti. Mäki-Havulinna ja Kydén (2020) kertovat opettajien havainnoivan opetusryhmän sekä yksilöiden oppimista ja toimintaa oppituntien aikana. Oppilaat, jotka pitävät tunneilla kovaa ääntä, vaativat erityistä tukea oppimisessa ja kiinnittävät opettajan huomion toistuvasti itseensä, vievät suurimman osan opettajan huomiosta oppituntien aikana. Opetusryhmässä voi siis olla useampia oppilaita, joilta harvoin ehtii kysymään, kuinka he voivat, kaipaavatko he apua tai tukea. Sama on heijastettavissa nuorisotyönmaailmaan. Aivan kuten opettajilla työpäivät voivat olla kovin kiireisiä ja oppilaiden kanssa kohtaaminen voi jäädä vähäiseksi, ei myöskään työajatonta työtä tekevien nuorisotyöntekijöiden aika ole rajatonta. Isoskoulutuksessa voi olla parhaimmillaan satoja nuoria ja sekä isoskoulutuksessa että nuorten viikkotoiminnassa nuorisotyöntekijöillä on useimmiten kädet täynnä. Nuorisotyössä väistämättäkin paljon huomiota saavat ne nuoret, jotka pitävät kovaa ääntä itsestään, ja varjoon tai unohduksiin jäävät ujut ja hiljaisemmat nuoret. Opettaja tai nuorisotyöntekijä voi kiinnittää huomiota omaan tekemiseensä ja pyrkiä muistamaan Mäki-Havulinna ja Kydénin jakamat neljä lähestymistapaa, joiden avulla nuorten parissa työskentelevä aikuinen voi hallita paremmin omaa toimintaansa ja tehostaa järjestelmällisesti oppilaantuntemustaan. (Mäki-Havulinna & Kydén 2020, 13–14.)

Kuten olemme painottaneet aiemmin, on tärkeä kohdata nuori yksilönä, mutta sen lisäksi nuori tulisi kohdata myös ryhmän jäsenenä. Hedelmällisessä kohtaamisessa opettaja onnistuu kohtaamaan nuoret yksilöinä sekä huomioida heidät kokonaisvaltaisesti sekä avoimesti ilman ennakkoluuloja. Opettaja osaa havainnoida nuoren oppimista, jaksamista, käytöstä, kykyä toimia ryhmässä sekä nuoren vahvuuksia. Nuorten parissa työskentelevä, kuten tässä tapauksessa opettaja, on se aikuinen, joka viettää päivästä suurimman osan ajasta nuoren kanssa ja on kykenevä kiinnittämään huomiota nuoren tuen tarpeeseen.

Tuen tarve voi ilmetä monin eri tavoin, esim. keskittymisvaikeuksina, käyttäytymisen haasteina, motorisena levottomuutena, heikkoina kouluarvosanoina tai syömättömyytenä. Jokaisen nuoren kohtaaminen on tärkeää. Myös niiden, joiden ongelmat eivät ole ulospäin nähtävissä. Tunne siitä, että joku välittää hänestä, voi vaikuttaa positiivisesti nuoren itsetuntoon. Kun nuori tuntee olonsa merkitykselliseksi, voi hän mahdollisesti hakeutua omatoimisesti avunpiiriin, jos ongelmia ilmenee. (Mäki-Havulinna & Kydén 2020, 14.)

Seuraava maininta Mäki-Havulinna ja Kydénin teoksessa on kysyminen ja tässä tapauksessa nuorilta kysytään, kuinka he voivat. Mäki-Havulinna ja Kydén mainitsevat kuinka nuori tulee muistamaan vielä aikuisenakin sen, kuinka heitä kohdeltiin peruskoulussa. (Mäki-Havulinna & Kydén 2020, 15.) Jopa yksittäinen kuulumisten kysyminen voi vaikuttaa positiivisella tavalla.

Kolmantena mainittiin kuunteleminen. Nuorta kuunnellaan aidosti, tilanteessa ollaan läsnä ja nuoren murheet ja huolta aiheuttavat aiheet otetaan niiden mukaisella vakavuudella. Kiireen keskellä voi olla vaikea löytää aikaa nuoren kuuntelemiseen. Koulumaailmassa nämä hetket ovat usein hektisiä välitunteja ja nuortentoiminnassa näitä hetkiä ovat esim. nuorteniltojen tai isokoulutuksen lyhyet tauot. Myös seurakunnan nuortenleireillä vastaan voi tulla tilanteita, jossa nuori haluaisi keventää sydäntään, mutta aikaa on varattu vain siirtymiin ohjelmasta seuraavaan. Jos aikuisen ajatukset harhailevat ja ovat jo esim. seuraavassa isokoulutuksen harjoitteessa, nuori kyllä aistii sen. Myös jos aikuisen ajatukset ovat jossain aivan muualla kuin keskustelutilanteessa, voi lisäkysymysten kysyminen jäädä vähäiseksi ja keskustelu nuoren kanssa pintapuoliseksi, ja täten jokin nuoren sivulauseessa esittämä kommentti voi jäädä täysin huomioimatta. Keskustellessa nuoren kanssa on tärkeä muistaa, ettei hän välttämättä osaa ilmaista asiaansa tai tunteitaan samalla tavalla kuin aikuinen. (Mäki-Havulinna & Kydén 2020, 16.)

Viimeinen alaluokka on keskustelu. Nuoren kanssa käydään keskustelua ja keskustellaan. Jos opettaja tai nuorisotyöntekijä käy monologia itsensä kanssa, ei välttämättä päädytä nuoren kanssa keskustelussa toivottuihin tuloksiin. Oppilaantuntemuksen lähtökohtana on keskustelu nuoren kanssa. Vaikka nuoren asia saattaisi tuntua aikuisen mielestä mitättömältä ja lähtökohdiltaan vähäpätöiseltä, on se nuorelle merkityksellinen ja tärkeä juuri siinä elämäntilanteessa. Nuori kaipaa aikuisen tukea ja näkökulmaa kasvatukseen ja kehitykseen liittyvissä asioissa. Tällaisissa kohtaamisissa aikuisen tulee olla hienovarainen ja kunnioittava, etenkin jos asiat koskettavat vaikeita aiheita, nuoren itsetuntoa tai identiteettiin liittyviä kysymyksiä. (Mäki-Havulinna & Kydén 2020, 16.)

3.1 Empatiakyky ja myötätunto

Nuorisotyö on työalana monien tunteiden hedelmäsalaatti. Rippikouluikäiset ja isoskoulutuksen aloittavat nuoret ovat ikäluokkaa, jossa tunteita tulee ja menee, mikä vaatii työntekijältä paljon kykyä ymmärtää. Empatiakyky ja myötätunto ovat mielestämme nuorisotyön alku ja loppu. Kun nuorisotyöntekijällä on kykyä ymmärtää ja nähdä nuorten tunteet, hän voi tarjota heille heidän tarvitsemaansa tukea, luoda turvallisempaa ilmapiiriä ja auttaa heitä käsittelemään haasteitaan aidolla ja rakentavalla tavalla.

Mutta kuinka myötätuntoa voi vahvistaa ja mikä vaikutus myötätunnolla on? Sirpa Tietäväinen avaa teoksessaan *Enemmän empatiaa ja myötätuntoa* (2017) empatian ja myötätunnon merkitystä sosiaali- ja hyvinvointialalla. Tietäväinen mainitsee aivotutkija Katri Saarikiven tavan erottaa kaksi eri empatian kykyä, joista ensimmäinen on tietoista ja rationaalista kykyä, jossa asetutaan toisen ihmisen asemaan ja ymmärretään käytöstä sekä näkökulmaa. Toinen empatian kyvyistä on emotionaalinen, tunnetasoon pohjaava kyky, jolla samaistutaan toisen tunteeseen sekä kyky kokea toisen tunteet ikään kuin olisi asettunut toisen ihmisen nahkoihin. (Tietäväinen 2017, 6.)

Empaattisesta kasvatuksesta kirjoittaa myös Tiia Trogen teoksessa *Positiivinen kasvatus* (2020). Trogen kertoo positiivisen kasvatuksen olevan lapsilähtöistä muttei kuitenkaan lapsijohtoista. Vaikka Trogenin teoksessa puhutaan lapsista, on tämä mielestämme sovellettavissa myös nuorten parissa toimimiseen. Positiivisessa kasvatuksessa lasta kuunnellaan, kunnioitetaan ja otetaan osaksi ryhmän rutiinien muodostumiseen sekä konfliktitilanteidenratkaisuun, vaikkakin viime kädessä aikuinen on se, joka tekee lopullisen päätöksen ja on vastuussa tilanteesta. Jos liian varhain annetaan liikaa vastuuta, voi se aiheuttaa pelkoa ja turhaa stressiä lapselle tai nuorelle. Lapsella tai nuorella tulee myös olla esimerkki, josta ottaa mallia ja jota seurata. Trogen kertoo kuinka empaattinen johtaja ohjaa rakkaudella sekä empatialla. Nämä heijastuvat hänen puheessaan, teoissaan sekä käyttäytymisessään. Empaattisuus näkyy kuuntelemisena, kunnioituksena, lapsen tai nuoren näkökulmien tai toiveiden huomioon ottamisena sekä lapsen tai nuoren tarpeiden ymmärtämisenä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että empaattinen johtaja sekoittaisi omat tunteet nuoren kokemiin tunteisiin tai että toteuttaisimme nuoren toiveet ajattelematta nuoren todellisia tarpeita. Tämä ei myöskään tarkoita sitä, että lapselle tai nuorelle ei asetettaisi lainkaan rajoja. Kasvatus on pitkänäköistä eikä perustu pikaisiin ratkaisuihin. Empaattisen johtajan tärkeimpiin ominaisuuksiin kuuluu kyky olla empaattinen. Tällä ei kuitenkaan viitata siihen, että tässä tapauksessa nuorisotyöntekijä kokisi äysin nuoren kokemat tunnetilat ominaan. Kun isoskoulutukseen tulee pelokas ja kovasti jännittävä nuori, ei kukaan hyödy siitä, että nuorisotyöntekijä asettuu samaan

tunteeseen. On myös tärkeä nuorisotyöntekijänä olla siirtämättä omia tunteitaan nuoriin. Vaikka nuorisotyöntekijää jännittäisi uuden harjoitteen vetäminen isoskoulutuksessa, ei se välttämättä tarkoita sitä, että koulutettavia nuoria jännittäisi sama asia. (Trogen 2020, 41–42.)

Kari Uusikylän teos *Hyvä, paha opettaja* (2015) tarkastelee opettajuutta eri näkökulmista. Uusikylä on koonnut luvussa 'Hyvän opettajan muotokuva' humanistipsykologi Carl Rogersin ajatuksia liittyen yksilön ihmisarvoon riippumatta ihmisen sen hetkisestä tilasta tai siitä miten hän käyttäytyy. Oppilas tuntee oikean opettajan suhtautumisen turvallisuuden tunteena ja oppilas oppii vähitellen, että voi olla juuri sellainen kuin on, ilman pelkoa. Oppilaalla ei ole tarvetta murehtia ja löytää aikaa itsensä suojeleluun. On myös tärkeää pyrkiä luomaan ilmapiiri, jossa ei ole ulkoista arviointia. Kun emme arvioi muita omasta näkökulmastamme, tuemme heidän luovuuttaan. Jokaiselle meistä on tärkeää saada tuntee, ettei meitä mitata ulkoisten standardien perusteella. Ulkoinen arviointi on uhka, joka luo tarvetta puolustautua. Myöskään se, että opettaja lopettaa oppilaan tiukan arvostelun, ei viittaa siihen, että opettaja lakkaisi reagoimasta ja olisi välinpitämätön. Jos opettaja moittii oppilaan ideoita tai tuotosta, muodostaa oppilas itsestään kehnon tai lahjattoman kuvan. Tässä ei ole kyse oppilaan arvioinnista, vaan reaktiosta oppilaan tuotokseen. Kun pyritään empaattiseen ymmärtämiseen, oppilaalle taataan turvallisuuden tunne. Opettaja ymmärtää oppilaan tuntemuksia ja tekee asioita oppilaan tasolta. (Uusikylä 2015, 60–61.)

Uusikylä jakaa teoksessa myös useampia anonyymejä kokemuksia siitä, millaisia positiivisia jälkiä opettaja on oppilaaseen jättänyt. Opettaja on koettu empaattiseksi, kun hän on osoittanut luottamusta oppilaan kykyihin ja verbaalisesti kannustanut häntä yrittämään parhaansa. Sama opettaja on tuonut ilmi opettaessaan, että jokainen on erilainen eikä anna tunneilla esitettyjen mielipiteiden tai ajatusten vaikuttaa loppuarvosanaan, sillä kaikki eivät ole yhtä rohkeita viittaamaan ja sanottamaan omia ajatuksiaan ääneen. Toinen hyvänä opettajana nähty muistutti luokkaa ennen esitelmien esittämistä, että jokaista jännittää muille esiintyminen, joitakin enemmän ja osaa taas vähemmän. Opettaja muistutti myös, ettei jännittäminen ole lainkaan huono asia ja kertoi omasta jännityksestään. Hänkin kokee luokan edessä puhumisen jännittävänä, vaikka onkin sitä vuosien ajan jo tehnyt. Kolmas hyvän opettajan esimerkki, jonka haluamme jakaa, kertoo opettajasta, joka osoitti jokaista kohtaan arvostusta. Opettaja antoi kaikille oppilailleen mahdollisuuden onnistua ja kokea siten onnistumisen tunnetta. (Uusikylä 2015, 61, 63.)

3.2 Läsä oleva aikuinen

Jokainen meistä elämänvaiheesta riippumatta kaipaa nähdäksi ja kuulluksi tulemista. Jokainen haluaa tuntea olonsa arvostetuksi. Pekka Töllin teoksessa *Minä näen sinut: Arvostuksen psykologiaa* (2024), Tölli avaa nähdäksi tulemisen myönteisiä vaikutuksia. Kun tuntee olonsa nähdäksi, vaikuttaa se positiivisesti tukien fyysistä ja henkistä hyvinvointia, lisää kokemusta elämän merkityksellisyydestä, vahvistaa ihmissuhteitamme sekä helpottaa oman itsensä ymmärtämistä, levittää hyvää ympärilleen ja tekee maailmasta kaikin tavoin paremman paikan. Jokainen meistä tarvitsee arvostusta tekemästään, kokemistaan hienoista saavutuksista sekä ponnisteluista, mutta kuitenkin vielä tärkeämpänä haluamme tulla nähdäksi riippumatta ansioistamme. Haluamme tulla kohdatuksi omana itsenämme. (Tölli 2024, 169–170.)

Helposti unohtamme, kuinka tärkeää meille on toinen toistemme kohtaaminen sekä mikä oman toimintamme vaikutus on ja kuinka paljon omalla toiminnallamme voi olla merkitystä toiselle ihmiselle. Saatamme jättää sanomatta myönteiset ajatuksemme kokiessamme epävarmuutta ja saatamme jäädä oman pahan olon, kateuden tai ennakkoluulojemme kahleisiin. (Tölli 2024, 170.)

Aito kohtaaminen vaatii läsnäoloa. Jotta nuorelle välittyy tunne, että hänet nähdään ja kuullaan, tulee aikuisen pyrkiä unohtamaan häntä ympäröivät ärsykkeet ja ottaa hetki nuorelle. Tänä päivänä meillä on ympärillämme monia ärsykeitä, jotka vaikuttavat kykyymme olla läsnä sosiaalisissa tilanteissa. Keskeistä läsnäolossa ja kohtaamisessa on katse. Tietäväinen kertoo, kuinka ihminen on jo lapsena oppinut silmiin katsomisen merkityksellisyyden ja tärkeyden. Jo lapsena ihminen oppii tunnistamaan lempeän tai tylyn katseen. Katseen lisäksi tärkeässä roolissa on dialogisuus, joka viittaa vuoropuheluun, joka pyrkii tukemaan asiakkaan omaa toimintaa sekä omia voimavaroja. Vuoropuhelun kautta voi päästä niin lähelle toisen ihmisen kokemusmaailmaa kuin se on mahdollista, sillä onhan toinen ihminen kuitenkin oman elämänsä asiantuntija. Läsnäolo edellyttää taitoa kuunnella sekä empatian kokeminen voi lisätä mahdollisuuksia ymmärtää toista, joka on erilainen. Kuuntelutaito ei kuitenkaan ole itsestäänselvyys vaan kuten muutkin hyveet, se vaatii harjaantumista. (Tietäväinen 2017, 33, 35.)

Kuten mainitsimme, tänä päivänä meitä ympäröi useita eri ärsykeitä. Maailma on muuttunut merkittävästi viime vuosikymmenten aikana, millä on ollut dramaattiset vaikutukset hyvinvointimme kannalta. Tänä päivänä päivittäin pyrimme selviytymään jatkuvasta eri valintojen ja aistiärsykkeiden tulvasta käyttäen samaa aivokapasiteettia, jota hyödynnettiin sata vuotta sitten maataloustöihin. Sen lisäksi yritämme ottaa vuorokauden kaikista kahdestakymmenestä neljästä tunnista kaiken irti tekemällä päivittäin satoja asioita. Tämä muutos yhteiskunnassa synnyttää uudenlaisia arjenhallinnan haasteita ja arki

ruuhkautuu tekemisten kilpaillessa niukasta ajasta, energiatasoista sekä aivokapasiteetista. Näiden lisäksi myös digimaailmasta kumpuavat nopeat ärsykkeet rasittavat aivojamme ja kehojamme. (Avola & Pentikäinen 2020, 133.)

Myös Pauliina Avola ja Viivi Pentikäinen kirjoittavat läsnäolon merkityksestä kirjassaan *Kukoistava kasvatus: Positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisen hyvinvointiopetuksen käsikirja* (2020). Avola ja Pentikäinen ovat listanneet läsnäolotaitoja, joihin kuuluvat mm. taito olla tietoisesti läsnä omassa elämässä ja sen ihmissuhteissa, kykyä asettua, rauhoittua ja keskittyä, taito osata rauhoittaa itsensä stressaavilta tuntuissa tilanteissa sekä taito keskittyä pitkäjänteisesti ja uppoutua tekemiseen. Avola ja Pentikäinen kertovat, että elämämme onnellisuuden määrä on mitattavissa läsnäolon hetkinä. Jos mielemme on jossain muualla, voimme sivuuttaa nykyhetken hyvyyden, joka muuttuisi onnellisuuden kokemukseksi, jos olisimme tilanteessa läsnä. Sen vuoksi läsnäolotaito on ensisijainen onnellisuus- ja hyvinvointitaito, jota ilman meiltä jäävät täysin huomaamatta elämämme onnelliset hetket. (Avola & Pentikäinen 2020, 131.)

4 MIKÄ IHMEEN ISOSKOULUTUS?

Mielestämme rippikoulu ilman isosia olisi kuin kolmirenkainen auto. Se liikkuisi eteenpäin, mutta huomattavasti vaivalloisemmin kuin neljällä pyörällä. Isonen on siis merkittävä osa rippikoulua. Mutta mitä on isoskoulutus? Entä mikä saa nuoren hakeutumaan isoskoulutukseen? Miten oppimista vaikeuttavat tekijät voitaisiin huomioida paremmin isoskoulutuksessa?

Joskus ajatellaan, että isosen ainoat tehtävät ovat leikkiminen ja sketsien vetäminen iltaohjelmissa. On isosena toimiminen sitäkin. Isosena olo on kuitenkin paljon muutakin. Isonen rooli seurakunnassa on hyvin monipuolinen ja merkityksellinen. Isonen on esimerkkinä leiriläisille, niin varhaisnuorten leireillä kuin rippikoulussakin. Isonen on heidän tukenaan ja seuranaan koko leirin ajan. Varsinkin varhaisnuorten leireillä isosia ihailtaan ja heidän esimerkkiään seurataan tarkasti. He ovat helposti lähestyttäviä ja luotettavia ihmisiä niin leiriläisille kuin leirin ohjaajillekin. Siksi onkin tärkeää ohjata isosta toimimaan oikein tilanteessa kuin tilanteessa. Kuitenkin myös isosen ohjaamien leikkien merkitys on syvempi kuin mitä ensisijaisesti luullaan. Kun isonen ohjaa leikkiä esim. rippikouluryhmälle, luodaan leikin kautta turvallisempaa ilmapiiriä ryhmän tutustuessa toisiinsa.

On vaikeaa, jopa mahdotonta kuvitella leiriä ilman isosia. Isokset suunnittelevat ja ohjaavat leireillä paljon erilaista ohjelmaa ja heillä on suuri rooli leirin tunnelman luomisessa ja sen ylläpitämisessä. Jos leirin jälkeen käy kysymässä lapsilta tai nuorilta, mikä leirissä oli parasta tai mitä jäi päällimmäisenä mieleen, todella usein vastaus on isokset, heidän kanssaan vietetty aika sekä isosten suunnittelema ja ohjaama toiminta. Jo tämä kertoo sen, miten arvokasta ja mieleenpainuvaa työtä isokset tekevät.

Leirien lisäksi isosia voi nähdä mukana myös esimerkiksi erilaisissa seurakunnan tapahtumissa, retkillä tai vaikka pyhäkoulussa riippuen seurakunnasta ja sen tarjoamasta toiminnasta. Tapahtumien tehtävät vaihtelevat tapahtumakohtaisten teemojen mukaan ja seurakunnittain. Retkillä isokset ovat ohjaajien apukäsinä, valvovat toimintaa sekä opastavat osallistujia ja pitävät huolen siitä, ettei kukaan jäisi yksin, vaan että kaikilla olisi kaveri retken ajan.

Kaiken tämän uuden oppimista varten nuorille järjestetään isoskoulutuksia seurakunnissa. Ennen koulutusta isosen ei kuitenkaan tarvitse tietää tai osata mitään. Vaikka isosille järjestetäänkin koulutus ennen isostoimintaan osallistumista, tekee jokainen isonen työtä omalla persoonallaan. Nuoren tulee siis

vain saapua paikalle omana ainutlaatuisena itsenään ja olla avoimin mielin. Kaikki muu opitaan muiden kanssa yhdessä olemalla ja tekemällä. Jotkut asiat opitaan tietoisesti opettelemalla, kun taas jotkut asiat opitaan tiedostamatta, kun vaan ollaan yhdessä ryhmänä.

4.1 Isoskoulutus

Vaikka termi onkin isoskoulutus, on sen tarkoituksena fokusoida nuoreen itseensä, häneen kasvuunsa, kehitykseensä ja tarpeisiinsa eikä koulutuskeskeisyyteen. Isostoiminnassa pyritään kasvattamaan nuoria omilla tavoillaan aktiivisiksi seurakunnan jäseniksi. (Isoja ihmeitä isostoiminnan linjaus 2016, 21.) Sana koulutus saattaa joidenkin korvaan kuulostaa vaikealta ja pelottavalta, mutta se ei ole isoskoulutuksen tarkoitus, vaan tarkoitus on antaa valmiuksia ryhmässä ohjaamiseen. Tavoitteena on, että isostoiminnasta jää nuorelle hyvä kokemus ja että hän on mukana seurakunnan toiminnassa vielä aikuisekäänakin.

Isoskoulutus on osa seurakunnan tarjoamaa nuorten toimintaa. Se on tarkoitettu rippikoulun käyneille konfirmoiduille nuorille. Isoskoulutuksessa nuori saa eväitä isosena toimimiseen ja ryhmän ohjaamiseen. Isoskoulutuksessa käydään läpi isosen vastuita ja vapauksia sekä mitä kuuluu siihen, kun jatkaa matkaa rippikoululaisesta isoseksi. Osa tarvittavista tiedoista ja taidoista isosena toimimiseen liittyen opitaan isoskoulutuksessa ja osa olemalla mukana seurakunnan muussa toiminnassa. Isoskoulutuksen kesto vaihtelee eri seurakuntien välillä. Vuosittain 30 % rippikoulun käyneistä nuorista aloittaa samana vuonna isoskoulutuksen. Koulutuksen keskeyttäneitä on kuitenkin paljon. Pienissä ja keskisuurissa seurakunnissa noin viidennes keskeyttää isoskoulutuksen, suurissa seurakunnissa määrä on kolmannes aloittaneista. Jokainen nuori on ainutlaatuinen ihme. Isostoiminnan lähtökohta on se, että nuori saa olla ja kasvaa sellaisena seurakuntalaisena kuin hän on. On tärkeää, että jokainen nuori kokee olevansa tervetullut, olivat hänen syynsä toimintaan osallistumiselle mitkä tahansa. (Isoja ihmeitä isostoiminnan linjaus 2016, 11.)

Leirien toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä muiden isosten ja nuorisotyönohjaajan kanssa yhtenä tiiminä. (Isoja ihmeitä isostoiminnan linjaus 2016, 11). Isonen ei koskaan ole yksin, vaan hänellä on aina tukenaan muu isostiimi sekä seurakunnan työntekijät, joilta voi milloin vain kysyä apua ja neuvoa. Tyhmiä kysymyksiä ei olekaan. Nuorten osallistaminen isostoiminnassa on todella tärkeää. Isokset ovat paljon lähempänä leiriläisten ikää kuin muut ohjaajat ja mahdollisesti myös tuntevat heidät paremmin varsinkin pienemmällä paikkakunnilla ja näin ollen osaavat varmasti antaa hyviä ideoita leirin toimintaa ajatellen.

Kun nuori rippikoulussa ja sen jälkeen miettii syitä, miksi osallistua isoskoulutukseen ja isostoimintaan, ei hän todennäköisesti ajattele juurikaan sen merkitystä seurakunnalle. Nuori miettii sitä, mitkä asiat motivoivat häntä, mitä hän saa isostoiminnasta ja mitä se häneltä vaatii. (Isoja ihmeitä isostoiminnan linjaus 2016, 13–14.) Monesti syynä isoseksi lähtemiseen ovat kaverit, niin vanhat kuin uudetkin. Jollekin syy saattaa olla se, että leirillä vaan oli niin mukavaa, tai se, että ihaili vahvasti omia isosiaan leirillä. Joku saattaa ottaa ensimmäisen askeleen kohti unelma-ammattiaan aloittaessaan isoskoulutuksen.

On olemassa niin sanottu Matteus-efekti, joka toteutuu myös isostoiminnassa. Tällä termillä viitataan seuraavaan Matteuksen evankeliumin jakeeseen: ”Jokaiselle, jolla on, annetaan, ja hän on saava yltäkyllin, mutta jolla ei ole, siltä otetaan pois sekin mitä hänellä on” (Matt 25:29). Tutkimukset osoittavat, että sellaiset nuoret, jotka ovat kotonaan saaneet kristillisen kasvatuksen ja jotka ovat olleet pienestä asti mukana seurakunnan toiminnassa, jatkavat muita nuoria useammin isoskoulutukseen rippikoulun jälkeen. Nämä nuoret myös toimivat isosina pidempään ja saavat siitä henkilökohtaisesti enemmän irti. Jos tämä efekti tiedostetaan, voidaan paremmin motivoida ja tukea sellaisia nuoria, joilla on kokemusta seurakunnan toiminnasta paljon vähemmän. (Isoja ihmeitä isostoiminnan linjaus 2016, 16.)

Kun on tutkittu isosten motivaatiota, on huomattu, että isokset jakautuvat karkeasti jaettuna neljään tyyppiin. Rippikoulun isosryhmässä voi olla mukana jokaisen tyyppin edustajia. Nämä neljä motivaatio-tyyppiä ovat monipuolisesti motivoituneet, sosiaalisesti motivoituneet, hengellisesti motivoituneet ja heikosti motivoituneet. (Isoja ihmeitä isostoiminnan linjaus 2016, 13–14.).

Niin harmillista kuin se onkin, osa nuorista haluaisi osallistua isoskoulutukseen ja olla mukana isostoiminnassa, mutta he eivät uskalla osallistua. Nuori usein ajattelee, että isonen tulee olla todella puhelias ja pitää huomion keskipisteenä olemisesta ja että isosen täytyy olla huomion keskipisteenä. Tämän takia nuori saattaa ajatella, että ei voi olla hyvä isonen esimerkiksi ujoutensa vuoksi. Asia ei kuitenkaan ole lainkaan näin, vaan kaikenlaisia isosia tarvitaan ja jokaisen panos isostoimintaan on yhtä arvokas.

Joillekin nuorille seurakunnan isostoiminta on ensikosketus työelämää ja siksi seurakunnan työntekijöiden tulee muistaa, että isokset eivät ole kasvatuksen ammattilaisia, vaan he ovat nuoria, jotka etsivät omaa paikkaansa seurakunnassa ja sen toiminnassa. Isokset kasvavat ja kehittyvät isostoiminnassa. He

ovat rippikoulun liima, joka sitoo rippikoulun toimijat yhteen. (Nieminen, Peitso, Perkiö & Poropudas 2017, 7.)

4.2 Kuinka huomioida erilaiset oppijat isoskoulutuksessa?

Kuten rippikoulussa ja muualla koulumaailmassa, myös isoskoulutuksessa on erilaisia oppijoita. Rippikoulun ohjaajalle suunnattu Heli Pruukin, Lassi Pruukin ja Jari Pulkkinen kirja *Ihme* (2018) listaa hyvän opetuksen tunnusmerkkejä, jotka ovat sovellettavissa myös isoskoulutukseen. Syvälinen oppiminen vaatii sen, että oppija on aktiivinen eli motivoitunut ja halukas työstämään itse opetuksessa käsiteltäviä aiheita ja teemoja. (Pruuki, Pruuki & Pulkkinen 2018, 13–14.) Nuoren tulee siis olla motivoitunut. Isoskoulutusta käyville nuorilla on suurimmalla osalla sama tavoite; halu päästä isoseksi. Kuten rippikouluun myös isoskoulutukseen hakeutuu monenlaisia nuoria erilaisista lähtökohdista.

Aiemmin mainitsimme *Isoja ihmeitä* -isostoiminnan linjauksen jakamat neljä alaluokkaa, joista ensimmäinen luokka on monipuolisesti motivoituneet, joita kiinnostavat isoskoulutuksen kaikki mahdolliset sisällöt, kuten isostoiminnan tarjoamat hengelliset sisällöt, teologia sekä uusien asioiden oppiminen ja itseään kehittävä toiminta. Toinen alaluokka ovat sosiaalisesti motivoituneet, joiden motivaattorina isostoiminnassa ovat sosiaaliset suhteet, kuten muut isokset, rippikoululaiset sekä työntekijät. Kolmantena alaluokkana on listattu hengellisesti motivoituneet nuoret, jotka käyvät isoskoulutusta puhtaasti hengellisestä syystä. Tähän luokkaan kuuluvilla nuorilla on aktiivinen hengellinen elämä, ja he voivat vapaa-ajallaan lukea Raamattua sekä rukoilla ja kuunnella hengellistä musiikkia muita isostoiminnassa aktiivisia nuoria enemmän. Viimeinen alaluokka on heikosti motivoituneet nuoret. Heikosti motivoituneita nuoria on huomattavasti muita nuoria vähemmän, sillä noin 12 % isosista kuuluu tähän alaluokkaan. He eivät ole välttämättä kovin aktiivisia osallistumaan seurakunnan nuorille suunnattuun toimintaan, ja kysyttäessä heiltä, miksi he käyvät seurakunnan toiminnassa, vastaukset voivat olla hyvinkin epäselviä. (*Isoja ihmeitä* isostoiminnan linjaus 2016, 13–14.)

Isoskoulutusta suunniteltaessa on tärkeää ottaa huomioon aiemmin mainitsemaamme erilaiset oppijat. Oppimisvaikeudet sekä jännittäminen ovat monille nuorille arkipäivää ja se tulisi huomioida kaikessa organisoidussa toiminnassa. Yhä useammalla nuorella diagnosoidaan oppimista vaikeuttavia tekijöitä.

On tärkeää, että isokoulutuksessa tuetaan useita oppimismenetelmiä erilaisin ja monipuolisin harjoittein. Jokainen meistä oppii eri oppimismetodeja käyttäen ja jokaisen tulisi löytää itselle paras oppimistyyli, jotta saisimme kaiken hyödyn oppimisesta. Yksi nuori voi oppia asiat parhaiten kuuntelemalla, toisella on valokuvamuisti, kolmas taas oppii kirjoittamalla muistiinpanoja ja neljännelle uudet asiat jäävät parhaiten mieleen käytännön harjoitteiden kautta. Kaikkia näitä metodeja voi ja olisi myös hyvä isokoulutuksessa hyödyntää, jotta mahdollisimman moni isokoulutettava saisi mahdollisimman paljon irti koulutuskertojen sisällöistä. Tällöin koulutus on myös monipuolisempaa ja nuorelle mielekkäämpää, kun jokaista teemaa ei käsitellä aina samalla tavalla. Nuorilta voi myös kysyä, mitkä ovat heille parhaita tapoja oppia ja tällä tavoin osallistaa heitä koulutuksen sisältöjen suunnitteluun, jolloin isokoulutuksesta saadaan entistäkin enemmän nuorten näköistä toimintaa.

Kaikilla isokoulutuksessa mukana olevilla nuorilla ei välttämättä ole diagnoosia oppimisen haasteisiin liittyen. Oppimisen haasteet ovat kaikilla yksilöllisiä, työntekijä voi kuitenkin tietyistä merkeistä tunnistaa mahdolliset oppimisen haasteet. Esimerkiksi seuraavat piirteet voivat olla merkkejä oppimisen haasteista; nuoren suorituskkyky laskee, käyttäytymisessä tai sosiaalisissa suhteissa tapahtuu muutoksia, nuorella on selvästi haasteita aikataulujen kanssa, ohjeiden ymmärtäminen tuottaa haasteita, työskenteilyn aloittaminen tai loppuun vieminen on haastavaa, nuorella on paljon poissaoloja tai hän alkaa myöhästellä jatkuvasti, nuorella on jatkuvaa levottomuutta tai nuorella ilmenee tunne-elämän ongelmia, esimerkiksi jännittyneisyyttä tai huolestuneisuutta, sosiaalisten tilanteiden pelkoa ja/tai mielialan laskea. (Numminen & Sokka 2009, 29.)

4.3 Kaikenlaisia isosia tarvitaan

Jokaisella nuorella on omia vahvuuksia, joita voidaan isostoiminnassa hyödyntää. Tämä ei ainoastaan auta nuorta isosena toimimisessa, vaan nämä vahvuudet rakentavat myönteisellä tavalla nuoren omaa kasvua ja kehitystä kohti aikuisuutta. Erilaisista yksilöistä kootaan toimiva isostiimi, jossa isoselle annetaan hänen vahvuuksiaan vastaavia tehtäviä. On tärkeää, että mahdollisuuksien mukaan isostiimiin valitaan eri ikäisiä, jo koulutuksen käyneitä sekä koulutuksen eri vaiheissa olevia isosia. Tämä antaa myös rippikoululaisille viestin siitä, että seurakunnassa on tilaa kaikille ja siellä saa olla myös keskenäinen. (Isoja ihmeitä isostoiminnan linjaus 2016, 16.) Jokainen meistä ihmisistä on keskeneräinen ja täydellisen epätäydellinen, ja koko elämämme on yksi suuri oppimisen matka. Joka päivä opimme jotain uutta toinen toisiltamme. Tämä ajatus lohduttaa siinä, että kukaan muukaan ei ole täydellinen, joten ei minunkaan tarvitse olla, vaikka valitettavan usein ihmiset sitä itseltään olettavat. Yhä nuorem-

mat kokevat painetta siitä, että täytyy olla paras ja suorittaa jatkuvasti. Isosena ei tarvitse miettiä suorittamista tai sen tuomia paineita ja odotuksia. Emmehän me oleta, että läheisemmekään osaavat kaikesta, vaan me annamme heidän tehdä virheitä ja onnistua. Annetaan siis itsellemmekin lupa siihen.

Nuori ei aina ymmärrä kaikkea sitä potentiaalia, mikä hänessä on, sillä liian usein ihminen keskittyy siihen, mitä ei osaa tai missä pitäisi olla parempi sen sijaan, että olisi ylpeä omista vahvuuksistaan ja saavutuksistaan. Siksi on tärkeää, että ohjaaja tai muu aikuinen tai isoskaverit muistuttavat häntä hänen vahvuuksistaan, auttavat etsimään niitä vielä lisää ja antavat positiivista palautetta silloin, kun siihen on aihetta. Tämä vahvistaa nuoren itsetuntoa sekä luottamusta itseensä ja omaan tekemiseensä. Sillä voi olla vaikutuksia pitkälle tulevaisuuteen ja työelämään asti. Vaikka pyritäänkin huomioimaan kuitenkin isosen vahvuusalueet ja hyödyntämään niitä, on välillä isosen astuttava myös epämieluisuusalueelle. Silloin hän ei kuitenkaan ole yksin, vaan hänellä on tukena ja apunaan muut isokset sekä koko työntekijätiimi.

Osalle isosista on luontevaa olla ison ryhmän edessä ohjeistamassa leikkiä tai näyttelemässä, kun toisille taas pienten ryhmien ja yksilöiden parissa työskentely tuntuu mielekkäämmältä. Molemmat näistä ovat todella arvostettavia ja tärkeitä ominaisuuksia. Leireillä on niin monenlaista toimintaa, että kaikkien osaamista ja työpanosta tarvitaan, eikä isonen ole millään tavalla vähemmän arvokas, vaikka ei nauti esiintymisestä. Useat nuoret kokevat helpommin lähestyttävänä sellaisen isosen, joka tarkkailee hieman sivummalta eikä ole koko ajan esillä. Yhdenkään isosen ei kuulu mahtua mihinkään muottiin, vaan isosen tärkein työkalu on omana itsenään toimiminen ja omalla persoonallaan työn tekeminen.

5 ISOSTI ISOKSI- ISOSKOULUTUSMATERIAALI TAUSTAT JA LUOMINEN

Materiaalin nimi tuntui lähes itsestäänselvyydeltä meille. Nimitys 'Isosti isoksi' ei varsinaisesti tarkoita tässä merkityksessään mitään, mutta jos sitä alkaa purkamaan, sen taustalta löytyy syvällisempi merkitys. Sana 'isosti' on mielestämme hauska. Sitä on tullut käytettyä pitkin opintoja erilaisissa lauseyhteyksissä, vaikkei kukaan oikein tiedä sanan todella merkitystä. Sana kuitenkin juontaa juurensa englannin kieliseen slangisanaan '*big time*', jolla viitataan johonkin tärkeään, merkitykselliseen tai arvokkaaseen. Isoskoulutus on meille tärkeä, merkityksellinen, arvokas ja muistorikas elämänvaihe, ja senkin vuoksi materiaalin nimeen valikoitui sana isosti. Entä miksi valitsimme toiseksi sanaksi isoksi emmekä isoseksi? Mielestämme isoskoulutus ja isosena olo on tärkeä osa nuoren kehitystä sekä kasvua. Nuori oppii itsestään uutta ja nuoren käsitys omasta minuudestaan muodostuu. Nuori kasvaa kirjaimellisesti isoksi isoskoulutuksessa.

Suurimpana innoittajana ja motivaattorina tälle isoskoulutusmateriaalin luomiselle toimi meidän omat taustamme. Jännittäminen on kulkenut mukana läpi lapsuuden ja kasvanut kanssamme aikuisiksi. Myös isoskoulutus on meille molemmille aihealueena tärkeä. Meillä on molemmilla taustalla isoskoulutus ja olemme päässeet opintojen aikana eri tilanteissa, mm. työharjoittelun myötä osallisiksi isoskoulutusta. Isosena oleminen on ollut meille merkityksellinen vaihe elämässämme. Olemme saaneet siihen erinomaisen koulutuksen ja avaimia sen myötä elämään. Muistellessamme isoskoulutusta ja sen aloittamista, mieliimme nousevat muistot siitä, miten paljon se meitä jännitti. Kaikkien vieraiden kasvojen ja nimien opettelu, uudet taidot sekä uuteen heittäytyminen kauhistutti. Entä jos en opikaan kaikkien nimiä? Entä jos kutsun jotakin nuorta väärällä nimellä? Entä jos teen virheen? Entä jos minulle nauretaan?

Mainitsimme meidän jännittäneen aloittaessamme isoskoulutusta epäonnistumisen mahdollisuutta. Pelotti ajatus siitä, että tekisi jotakin noloa tai sanoisi jotakin väärin suuren joukon edessä, joista osa saattoi olla samasta koulusta tai jopa samalta luokalta. Nuorilla tänä päivänä on paljon stressiä ja turhan painava taakka harteillaan kannettavana. Emme halua isoskoulutuksen olevan sellainen paikka, jossa nuori tuntisi olonsa stressaantuneeksi tai että koulutus aiheuttaisi nuorelle paineita ja kuormitusta.

Toinen syy, miksi halusimme ryhtyä työstämään tätä materiaalia, on se, että olemme vierestä nähneet ja kuulleet kuinka osa nuorista on halunnut lähteä mukaan isoskoulutukseen, mutta on kokenut kynnnyksen lähteä liian suureksi. Syitä isoskoulutukseen lähtemättömyydelle ovat mm. olleet koulutuksen jännittäminen tai se, että nuori on kokenut omat epävarmuutensa liian ylitsepääsemättömiksi. Vaikka

näissä tilanteissa pyritäänkin kannustamaan toista lähtemään toimintaan mukaan, ei häntä voi siihen pakottaa, jos ajatus tuntuu hänestä epämukavalta. On harmillista, että monelle nuorelle kynnyks toimitaan osallistumiseen on liian suuri, sillä monessa nuoressa on ollut paljon potentiaalia ja aineksia hyväksi ja luotettavaksi isoseksi.

Monet seurakunnan toiminnassa olleet ja isoskoulutusta mainostaneet ovat mitä todennäköisimmin lausuneet mainoslauseen “kaikenlaisia isosia tarvitaan”. Mutta eikö silloin isoskoulutuksenkin tulisi olla sellaista, joka tukisi tätä väitettä? Isoskoulutuksessa useimmiten opetetaan kaikille opetettavat asiat samoin opetusmetodein, mikä voi tuntua jännittäjästä tai oppimisvaikeuksien kanssa kamppailevasta nuoresta vaikealta. Mielestämme isoskoulutus vaatii ravistelua, jotta ei kävisi niin, että jännittäjät, ujut tai oppimisvaikeuksien kanssa kamppailevat nuoret jättäisivät koulutuksen kesken, ja jotta koulutus tuntuisi heistäkin mieluisalta. Nuoret tarvitsevat onnistumisen kokemuksia, jotta he näkevät, että he osaavat ja pystyvät, vaikka onkin haasteita oppimisen kanssa tai taipumusta jännittämiseen. Onnistumisten kautta epävarmuus voidaan kääntää vahvuudeksi.

Kun aloimme suunnittelemaan materiaalipakettia, oli meillä alusta lähtien selkeä näkemys siitä, mitä aiomme tehdä. Halusimme sisällyttää pakettiin kahden viikonloppuleirin koulutusmateriaalit, mutta sisällöt ovat hyödynnettävissä yksittäisissäkin koulutuskerroissa. Materiaalipaketti pitää sisällään vinkkejä isoskoulutettaville hartaudenpitoon, kaksi ystävyysteemaista raamattukeskustelumateriaalia sekä niiden soveltamiseen liittyviä vinkkejä, leikinohjaajalle ohjeita, muutama ryhmäyttävä harjoite sekä pohdintaa liittyen isosen roolin ja isosen vastuisiin.

Olemme sijoittaneet materiaalipakettimme alkupuoliskoon muutamia tutustumisharjoitteita, joista ensimmäinen on ystäväkirjaharjoite. Olemme nuorisotyötä tehdessämme tavanneet useita nuoria, joille tuottaa haasteita nimetä itsestään viittä hyvää asiaa. Halusimmekin siksi tehdä harjoitteen, jonka kautta nuori voi tutustua itseensä matalien apukysymysten kautta. Ystäväkirjaharjoitteen taustalla on ajatus siitä, että nuori saa pitää sivun itsellään ja halutessaan myöhemmin vanhempana palata siihen, millainen oli yläkoulu- ja lukioikäisenä sekä mitkä asiat olivat tärkeitä ja millainen ajatusmaailma itsellä oli. Lämmittelevänä tehtävänä toimivasta ystäväkirjaharjoitteesta luonteva siirtyminen mielestämme olisi siihen, millaisia piirteitä on isoskoulutettavien nuorten mielestä hyvällä isosella. Mielestämme isoskoulutuksen alkuvaiheessa on tärkeä pohtia vielä mielessä olevaa omaa rippikoulua. Millaisia isokset omassa rippikoulussa oli? Mitä asioita ja piirteitä haluaisi omien isosten toiminnasta peilata siihen,

millainen itse haluaisi olla isosena? On tärkeää tunnistaa myös se, miten ei halua isosen roolissa toimia. Mitkä ovat niitä asioita, jotka eivät ole isoselle ihanteellisia tapoja toimia?

Seuraava aihealue materiaalissamme on tutustuminen ja ryhmäytyminen. Kerroimme omasta jännityksestä ja paineen tunteesta, kun aloitimme isoskoulutuksen. Mielissämme pyöri pelonsekaisia ajatuksia porukan ulkopuolelle jäämisestä ja yksinäisyydestä. Sen vuoksi myös isoskoulutettavan ryhmän tutustuminen on merkityksellistä. Kun ryhmä on tutustunut toisiinsa, voidaan alkaa rakentamaan luottamusta ja turvallisempaa ryhmää, jossa nuori voi tuntea olonsa turvallisiksi ja jossa on hyväksyttävää tehdä virheitä. Luottamus on myös siltä kannalta tärkeää, että nuoret uskaltavat kääntyä nuorisotyöntekijöiden puoleen ja ottaa mieltään painavia asioita puheeksi heidän kanssaan. Tutustumisharjoitteiksi valitsimme muutaman pienemmälle ryhmälle suunnatun harjoitteen, jotta isoskoulutuksen alkaessa ja ryhmän ollessa vielä turvaton ei kenenkään nuoren tarvitse olla yksin vieraan ryhmän keskipisteenä.

Tutustumisen jälkeiseksi aihealueeksi valikoitui isosen vastuu ja vapaus. Harjoitteeksi valitsimme pienryhmissä toteutettavan pohdinnan, johon kirjoitimme kolme erilaista tilannetta. Harjoite kulkee materiaalissamme nimellä ‘Onks tää ok?’ ja nuorten olisi tarkoitus ryhmittäin syventyä tilanteisiin samalla pohtien isosen asemaa ja tehtävää kyseisessä tilanteessa. Kuinka isosen tulisi toimia ja mikä lähestymistapa olisi paras? Pohdittuaan isosen vastuuta ja vapautta olisi isoskoulutettavien tarkoitus miettiä isosen eri rooleja. Isosena ollessaan nuori asettuu tahtomattaankin erilaisiin rooleihin. Osalle nuorista isonen voi rippikoulussa esittäytyä isosisaruksena, osa kaipaa esimerkin ja suunnannäyttäjää, osa nuorista kaipaa olkapäätä ja kaveria. Mielestämme isosen tärkein rooli on toimia luotettavana ihmisenä niin lapsille, nuorille kuin seurakunnan työntekijöillekin.

Mainitsimme jo materiaalimme raamattukeskustelun. Valikoimme keskustelujen pohjaksi ystävyys, sillä se on mielestämme toimiva teema isoskoulutuksen harjoitusaiheeksi. Raamiskeskustelupohjia on kannattavaa hyödyntää isoskoulutuksessa, kun aiheena on raamattukeskustelun ohjaaminen. Kun aihealue on helposti lähestyttävä ja tuttu, nuorilla on matalampi kynnys alkaa ohjaamaan keskustelua. Jaamme materiaalissa vinkkejä raamattukeskustelun soveltamiseksi, jos keskustelun alku on haastava. Ryhmä voi aluksi pohtia aihetta ystävyys draaman, still-kuvan, posterin tai sarjakuvan avulla.

Raamattukeskustelua seuraava aihealue on hartaudet. Monet nuoret jännittävät ja heillä on paljon paineita hartauden pitämisestä ja vertaavatkin itseään paljon muihin. Yritämme parhaamme mukaan luoda

hartauden suunnittelusta ja pitämisestä mahdollisimman kevyeltä tuntuvan kokonaisuuden, jotta pystyisimme minimoimaan erityisesti esiintymistä jännittävien nuorten stressiä. Pyrimme materiaalisamme myös ilmaisemaan selkeästi materiaalia lukevalle nuorelle, ettei ole yhtä tiettyä tapaa tehdä hartautta, vaan jokainen hartaus on tekijänsä näköinen. Liitimme osaksi hartausosa-alueetta muutamat hartausnäytelmät sekä lapsille sopivan joulutarinan, jota isonen voi hyödyntää esim. Varhaisnuortenleireillä tai kerhoissa. Hartaudessa puheosuuden lisäksi rukous jännittää nuoria. Entä jos sanon jotain väärin? Mitä jos sekoilen sanoissa? Mitä tässä nyt edes pitäisi sanoa? Nämä ja monet muut kysymykset ovat usein isosen mielessä rukousta valmistellessa, vaikka todellisuus on, ettei ole yhtä ainoa oikeaa tapaa rukoilla.

Erityisesti leirimuotoisissa rippikouluissa nuorille tärkeässä osassa on iltaohjelmat ja erityisesti sketsit, lyhyet hauskat näytelmät. Pohdimme sketsiosuutta ja arvotimme tärkeimmäksi hyvän sketsin piirteiden listaamisen. Olemme nähneet satoja sketsejä, joista osa on ollut liki lähellä mautonta. Halusimmekin kirjata ylös tärkeät osat, joita muistaa sketsiä suunniteltaessa ja esitettäessä. Toinen tärkeä osa nuorten suosimaa iltaohjelmaa ovat leikit. Materiaaliin kasasimme hyvän leikin aakkoset. Leikki-isoskoulutuskerran voi aloittaa pohtimalla pienryhmissä sitä, millaisista asioista koostuu hyvä leikki ja kuinka leikin ohjaajan oma olemus voi mahdollisesti vaikuttaa leikkijöiden motivaatioon ja leikin onnistumiseen. Pareittain tai pienryhmissä koulutettavat nuoret saavat listata viisi ohjetta liittyen leikin ohjaamiseen. Luettelimme myös asioita, joita leikin ohjaajan tulisi ottaa huomioon leikkiä ohjatessa.

Meille oli itsestään selvää luoda tämä paketti pohjaksi isoskoulutusta ohjaavalle osapuolelle sekä nuorelle, joka on hakeutunut isoskoulutukseen. Kerrommekin materiaalin esipuheessa, että tahdoimme tarjota mahdollisuuden nuorelle, joka jännittää tai kokee oppimistilanteet haastavina, perehtyä isoskoulutuksen sisältöihin ennakkoon tai palata koulutuksen materiaaleihin jälkikäteen.

6 POHDINTA

Opinnäytetyön aihetta miettiessämme halusimme valita sellaisen aiheen, johon meillä olisi jotain annettavaa myös omasta elämästämme. Koimme valitsemamme aiheen todella tärkeäksi, ajankohtaiseksi ja sellaiseksi, johon meillä molemmilla on jonkinlaista kosketuspintaa oman jännittämistaustamme vuoksi. Jännityksen lisäksi toimme mukaan koko ajan yleistyvät oppimisen ja keskittymisen haasteet, joista olisi hyvä olla lasten ja nuorten parissa työskentelevillä aikuisilla perustiedot.

Siispä opinnäytetyön aihetta valitessamme halusimme syventyä teemaan, joka olisi merkityksellinen paitsi nuorille, myös meille itsellemme. Opinnäytetyöprosessin kautta oman jännittämistaustamme käsittely ja ymmärtäminen ovat auttaneet meitä kohtaamaan omat haasteemme avoimemmin ja itsemme hyväksyen. Jännitys ei ole este, vaan se voi olla myös voimavara, joka opettaa meitä kohtaamaan elämän haasteet aidommin ja empaattisemmin. Tämän työn kautta olemme saaneet oivalluksia siitä, kuinka tärkeää inhimillisyys itseä kohtaan ja jännityksen hyväksyminen ovat osana kasvuprosessia. Olemme lisäksi oppineet ymmärtämään, että niin jännitys kuin keskittymisen haasteetkin voivat vaihdella eri tilanteissa ja ikäryhmissä. Olemme kokeneet tämän aiheen tutkimisen myös henkilökohtaisesti avartavana matkana, joka on avannut meille uusia näkökulmia omaan työskentelyymme nuorten parissa.

Isoskoulutus on opinnäytetyön aiheena suosittu, joten tiesimme jo aluksi, että vertailukohtia työllemme tulee olemaan useita ja meidän tulee jotenkin erottua muista. Matkan varrella olemmekin paljon keskittyneet siihen, että huomioimme riittävän hyvin erilaiset oppijat työssämme. Koemme, että olemme saaneet tuotua materiaalimme kautta jotain uutta jo valmiina olevien isoskoulutuksien tueksi.

Kuitenkin päällimmäinen ajatus meillä opinnäytetyötä tehdessämme oli se, että vaikka molemmilla on taustalla isoskoulutus ja olemme saaneet sieltä paljon valmiuksia sosiaaliin tilanteisiin ja paljon rohkeutta, on jännitys edelleen tänä päivänä vahvasti läsnä. Olemme kuitenkin todenneet sen, että se on hyväksyttävää eikä jännittämisessä ole mitään pahaa. Mielestämme jännitys osoittaa vain sen, että jokin asia on merkityksellistä ja tärkeää. Vaikka jännitys ei kokonaan katoakaan, oppii sen kanssa elämään. On tärkeää, että oppii löytämään itselleen sellaiset apukeinot, jotka lievittävät omaa jännitystä ja saavat sen tuntumaan siedettävältä.

Yksi oman työmme lähtökohdistista on meillä empatiakyky. Kuten olemme pyrkineet tässä opinnäytetyössä painottamaan, meille tärkeää on kohdata nuoret yksilöinä. Nuorta kohdatessa on tärkeää laskea

käsistä siinä hetkessä tarpeettomat asiat alas ja keskittyä täysin aidosti kuulemaan nuorta, mikä ei ole aina helppoa. Empatiataito ja kyky asettua nuoren asemaan ovat mielestämme todella tärkeitä kaikilla nuorten parissa tehtävillä työalueilla; nuorisotyössä, isoskoulutuksessa, rippikoulussa ja lastenleireillä sekä monissa muissa.

Aina silloin tällöin, kun pyytää toista ihmistä kuvailemaan itseään, toinen saattaa mainita olevansa empaattinen ihminen. Empatiakyky ei kuitenkaan ole taito, jonka kanssa synnyttään, vaan harjoittelun ja kehittymisen tuotos. Empatiakyvyn lisäksi myös myötätunto on vahvasti läsnä omassa elämässämme niin vapaa-ajalla kuin töissäkin ja se heijastuu myös tähän opinnäytetyöhön ja sen sisältöihin.

Pohtiessamme nuorisotyöntekijän ja nuoren vuorovaikutusta löysimme useita lähteitä liittyen koulumaailmaan. Peilasimme koulumaailmassa huomattuja ilmiöitä nuorisotyön kenttään ja huomasimme monia yhtäläisyyksiä. Tärkeimpänä huomiona nostamme aidon läsnäolevan vuorovaikutuksen merkityksen. Kun nuori kokee aikuisen turvallisena ja kääntyy hänen puoleensa laskeakseen huolet ja murheet harteiltaan, on tärkeää, että aikuinen pyrkii löytämään nuorelle aikaa ja tilaa. Lyhytkin keskusteluhetki voi olla merkityksellinen ja sillä voi olla suuri vaikutus nuoren elämälle. Haluamme olla nuorille läsnäolevia, turvallisia aikuisia, sillä kun peilaamme opinnäytetyöprosessin aikana läpikäymiämme tunnetiloja, voimme todeta, että aidosti läsnäoleva aikuinen rauhoittaa omaa jännitystä ja luo koko nuortentoiminnasta turvallisempaa. Mainitsemme useampaan otteeseen opettajat ja vertaamme paljon koulumaailmaa ja nuorisotyönkenttää. Verratessamme näitä kahta toisiinsa löysimme enemmän yhtäläisyyksiä kuin eroja. Nuorisotyö ja koulu ovat molemmat työaloina kasvattavia. Nuori oppii itsestään ja kasvaa kohti aikuisuutta koulusta saamien oppien kera, joita hän voi päästä syventämään nuorisotyössä ollessaan vuorovaikutuksessa muiden nuorten kanssa.

Tiedostimme jo ennen opinnäytetyöprosessin aloittamista, kuinka haastavaa osalle nuorista on oppia nimiä ja yhdistämään nimiä kasvoihin. Ei ole itsestäänselvyys, että oppii lyhyessä aikavälissä monien kymmenien uusien tuttavuuksien nimet. Perehtyessämme ADHD-oireyhtymään opimme siitäkin aihealueena paljon. Terminä ADHD oli meille ennakkoon tuttu, mutta se mihin kaikkeen tämä vasemman aivopuoliskon ja etuostalohkon poikkeavana toimintana ilmenevä oireyhtymä vaikuttaa, tuli meille jopa hieman yllätyksenä. ADHD-oireyhtymään ja sen ohessa muihin erityisesti nuorilla ilmeneviin neuropsykiatriisiin häiriöihin tutustuminen avasi ehdottomasti silmiämme, ja kun ajattelemme itseämme nuorisotyönkentällä, haluamme ehdottomasti meille suotujen resurssien mukaisesti kehittää toimintaa, jotta mahdollisimman moni nuori pystyisi tuntemaan olonsa tervetulleeksi ja turvalliseksi. Epävarmuus ja haasteet esim. edellä mainittujen nimien oppimisessa ja kasvojen tunnistamisessa voivat luoda nuorella turvattomuuden tunnetta.

Erilaiset oppimisen haasteet ovat nykypäivänä jo todella yleisiä ja niitä diagnosoidaan koko ajan lisää, eivätkä kaikki välttämättä saa edes mitään diagnoosia. Diagnoosien ja sen myötä tarvittavan avun saaminen saattaa kestää kuukausia, jopa vuosia, eikä sen aikana saa juuri mitään helpotusta omiin haasteisiin oppimisen saralla. Siihen nähden, miten moni lapsi, nuori ja aikuinen kamppailee näiden asioiden kanssa, pitäisi nämä haasteet pystyä ottamaan vielä paremmin huomioon kaikenlaisissa opetustilanteissa.

Nuoret muuttuvat, joten meidänkin nuorisotyöntekijöinä on muututtava. Meidän on asetuttava lähemmäksi nuoria ymmärtääksemme heitä ja heidän kokemiaan haasteita paremmin. Haluamme rohkaista kaikkia isoskoulutuksesta kiinnostuneita nuoria aloittamaan isoskoulutuksen ja isostoiminnan, vaikka se etukäteen mietityttäisi ja jännittäisi. Toivomme, että materiaalipakettimme auttaa tekemään isoskoulutuksesta vieläkin matalamman kynnyksen toimintaa. Kuten mainitsimme aiemmin, isoskoulutus osuu nuoren elämässä vaikeaan elämänvaiheeseen. Yläkoulun viimeistä vuotta käyvä nuori pohtii omaa minuuttaan, omaa tulevaisuuttaan ja sen kuvioita jatko-opintojen muodossa sekä etsii ja löytää uusia ystävyyssuhteita, jotka ovat merkittävässä roolissa nuoren elämänvaiheessa. Nuoret hakevat itselleen turvallista paikkaa, jossa kasvaa isoksi turvallisten ihmisten ympäröimänä.

Toivottavasti saamme nuorille materiaalimme kautta lisää itseluottamusta siihen, että uusia ja jännittäviäkin asioita kohti kannattaa välillä pyrkiä ja että ne omat oppimisen haasteet eivät ole este, jos jotain unelmaa haluaa alkaa tavoitella. Vain jännittäviä asioita ja tilanteita kohdatessa jännityksen tunteeseen tottuu, saa sen tasoittumaan ja löytää itselle toimivat keinot sen lievittämiseksi.

Opinnäytetyöprosessin aikana meille hahmottui, kuinka suuressa osassa elämässämme ja kuinka suuri merkitys käymällämme isoskoulutuksella meille on ollut. Olemme saaneet kasvaa turvalliseksi muodostuneiden aikuisten tukemana ja saaneet etsiä omaa polkuamme. Olemme saaneet tehdä virheitä ja oppia niistä. Meitä ei ole moitittu, vaan olemme saaneet neuvoja, kuinka toimia jatkossa. Meidän on annettu kasvaa. Olemme saaneet rohkeutta, viisautta ja ymmärrystä muita kohdatessa. Tätä samaa mekin haluamme.

Isoskoulutuksen ja isostoiminnan myötä olemme solmineet merkityksellisiä ja kestäviä ystävyyssuhteita, jotka ovat kantaneet tähän päivään saakka. Myös isoskoulutuksen myötä tutuiksi tulleet seurakunnan työntekijät ovat edelleen elämässämme mukana, ja he ovat vaikuttaneet omalta osaltaan siihen,

minkälaisia aikuisia meistä on kasvanut. Ystävyysuhteiden lisäksi isokoulutus on opettanut meitä tutustumaan itseemme ja löytämään meille tärkeitä elämänarvoja. Isokoulutuksen kautta voi syttyä kiipinä nuorisotyötä kohtaan ja voi löytää itselleen tulevan unelma-ammatin.

LÄHTEET

Avola, P., Pentikäinen, V. 2020. *Kukoistava kasvatus: Positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisen hyvinvointiopetuksen käsikirja*. BEEhappy. Saatavissa: https://www.nextory.com/fi/book/kukoistava-kasvatus-positiivisen-pedagogiikan-ja-laaja-alaisen-hyvinvointiopetuksen-k%C3%A4sikirja-506170?utm_campaign=NX+App+%257C+Share+%257C+Generic+%257C+NXFI&utm_medium=Referral&utm_source=NX+App. Viitattu 8.11.2024.

Juusola, M. 2012. *Levottomat aivot: ADHD ja Asperger vahvuuksina*. Otava. Saatavissa: https://www.nextory.com/fi/book/levottomat-aivot-adhd-ja-asperger-vahvuuksina-90739?utm_campaign=NX+App+%257C+Share+%257C+Generic+%257C+NXFI&utm_medium=Referral&utm_source=NX+App. Viitattu 7.11.2024.

Keltikangas-Järvinen, L., 2019. *Ujot ja introvertit*. Helsinki: WSOY.

Mattila, L., Manninen, J. 2024. *Teinin mieli: Opi ymmärtämään nuorta*. Helsinki: Gummerus kustannus Oy. Saatavissa: https://www.nextory.com/fi/book/teinin-mieli-opi-ymm%C3%A4rt%C3%A4m%C3%A4n-nuorta-3904879?utm_campaign=NX+App+%257C+Share+%257C+Generic+%257C+NXFI&utm_medium=Referral&utm_source=NX+App. Viitattu 7.11.2024.

Martin, M. 2018. *Jännittäjäryhmän ohjaajan työkirja*. 1. painos. Tampere: Mediapinta.

Mattila, J. 2004. *Ujoudesta, yksinäisyydestä*. Helsinki: WSOY.

Mäki-Havulinna, J., Kydén, K. 2020. *Oppilaan tuki 1*. Books on Demand. Saatavissa: https://www.nextory.com/fi/book/oppilaan-tuki-i-2091560?utm_campaign=NX+App+%257C+Share+%257C+Generic+%257C+NXFI&utm_medium=Referral&utm_source=NX+App. Viitattu 7.11.2024.

Numminen, H., Sokka, L. 2009. *Lapsellani on oppimisvaikeuksia*. Juva: Edita Publishing Oy.

Nuorten netti. *Oppimisvaikeudet*. Mannerheiminlastensuojeluliitto. Saatavissa: <https://www.nuorten-netti.fi/koulu-ja-tyo/koulu/oppimisvaikeudet/>. Päivitetty 13.10.2023. Viitattu 26.1.2024.

Nyyti ry. *Ujous*. Saatavissa: <https://www.nyyti.fi/opiskelijoille/opi-elamantaitoa/persoonallisuus/ujous/> Viitattu 8.11.2024.

Peitso, J., Perkiö, T., Poropudas, S., Nieminen, T. 2017. *Ihme isonen: isostoiminnan kirja*. Helsinki: Kirjapaja.

Pruuki, H., Pruuki, L., Pulkkinen, J. 2018. *Ihme: rippikoulun ohjaajan kirja*. Helsinki: Lasten keskus ja kirjapaja Oy.

Savikuja, T. 2022. *Nepsy-opas: tukea neuropsykiatrisiin haasteisiin*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Tietäväinen, S. 2017. *Enemmän empatiaa ja myötätuntoa*. Books on Demand. Saatavissa: https://www.nextory.com/fi/book/enemm%C3%A4n-empatiaa-ja-my%C3%B6t%C3%A4tuntoa-242793?utm_campaign=NX+App+%257C+Share+%257C+Generic+%257C+NXFI&utm_medium=Referral&utm_source=NX+App. Viitattu 7.11.2024.

Trogen, T. 2020. *Positiivinen kasvatus*. Santalahti-kustannus. Saatavissa: https://www.nextory.com/fi/book/positiivinen-kasvatus-576972?utm_campaign=NX+App+%257C+Share+%257C+Generic+%257C+NXFI&utm_medium=Referral&utm_source=NX+App. Viitattu 7.11.2024.

Tölli, P. 2024. *Minä näen sinut: Arvostuksen psykologiaa*. Tammi. Saatavissa: https://www.nextory.com/fi/book/min%C3%A4-n%C3%A4en-sinut-arvostuksen-psykologiaa-3427112?utm_campaign=NX+App+%257C+Share+%257C+Generic+%257C+NXFI&utm_medium=Referral&utm_source=NX+App. Viitattu 11.11.2024.

Uusikylä, K. 2015. *Hyvä, paha opettaja*. Minerva. Saatavissa: https://www.nextory.com/fi/book/hyv%C3%A4-paha-opettaja-1702725?utm_campaign=NX+App+%257C+Share+%257C+Generic+%257C+NXFI&utm_medium=Referral&utm_source=NX+App. Viitattu 12.11.2024.

isosti

isoksi

isoskoulutusmateriaali

Sanna Rintanen & Saana Romakkaniemi

ESIPUHE

NUORET, JOTKA JÄNNITTÄVÄT UUSIA TILANTEITA, KAIPAAVAT USEIN MAHDOLLISUUDEN PEREHTYÄ MATERIAALEIHIN ENNAKKOON, MIKÄ AUTTAA HEITÄ KÄSITTELEMÄÄN JA PROSESSEOIMAAN EDESSÄ OLEVAA UUTTA JA JÄNNITTÄVÄÄ KOKEMUSTA. TÄSTÄ SYYSTÄ TÄMÄ MATERIAALIPAKETTI ON SUUNNATTU SEKÄ ISOSKOULUTUSTA OHJAAVILLE ETTÄ KOULUTETTAVILLE NUORILLE.

MATERIAALI TARJOAA MONIPUOLISIA JA YKSINKERTAISIA HARJOITTEITA, JOISTA KOULUTTAJAT VOIVAT VALITA SOPIVIA HARJOITUKSIA OMAN SEURAKUNTANSA TARPEISIIN. NÄIDEN HARJOITTEIDEN KAUTTA KOULUTETTAVA NUORI VOI TUTUSTUA ENNAKKOON ISOSKOULUTUKSEN ERI OSA-ALUEISIIN JA ERITYISESTI SEN JÄNNITTÄVÄMPIIN PUOLIIN.

HARJOITTEET ON LAADITTU NIIN, ETTÄ NE OVAT HELPOSTI SOVELLETTAVISSA ERILAIISIIN SEURAKUNTAYMPÄRISTÖIHIN JA TARJOAVAT SAMALLA NUORILLE TÄRKEITÄ VALMIUKSIA KOHTAAMAAN ISOSTOIMINNAN HAASTEET JA ILOT.

Sanna & Saana

SISÄLLYS:

ISOSKOULUTUSLEIRI I

YSTÄVIÄ ITSENI KANSSA-YSTÄVÄKIRJASIVU

MINÄ ISOSENA-HARJOITTEET 1 & 2

MITÄ ON RYHMÄYTYS?

ISOSEN VASTUU & VAPAUS

MIKÄ ON ISOSEN ROOLI?

MIKÄ IHMEEN RAAMIS?

ESIMERKKIRAAMIS

ISOSKOULUTUSLEIRI II

NIIN MIKÄ HARTAUUS?

KUINKA SUUNNITTELEN HARTAUDEN?

HARTAUDEN PITÄMINEN

RUKOUS

ERILAISIA HARTAUSESIMERKKEJÄ

HARTAUDSDRAAMAT

MILLAINEN ON HYVÄ SKETSI?

LEIKIN VETÄMINEN - HYVÄN LEIKIN ABC

LEIKIN VETÄJÄN MUISTISÄÄNNÖT

ISOSKOULUTUSLEIRI I

KUKA MINÄ OLEN & MINÄ ISOSENA?

LEIRILLÄ VOIDAAN KÄSITELLÄÄN MM. TEEMOJA: KUKA MINÄ OLEN, MILLAINEN ISOSEN HALUAISIN OLLA, RYHMÄYTYS, ISOSEN VAPAAUS JA VASTUU SEKÄ ISOSEN ROOLI

SISÄLLYS:

YSTÄVIÄ ITSENI KANSSA-YSTÄVÄKIRJASIVU

MINÄ ISOSENA-HARJOITTEET 1 & 2

MITÄ ON RYHMÄYTYS?

ISOSEN VASTUU & VAPAAUS

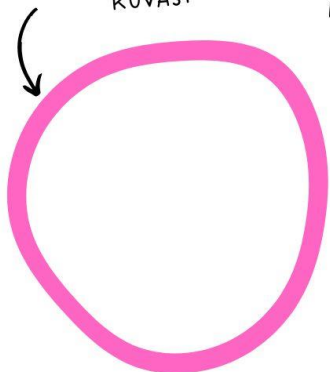
MIKÄ ON ISOSEN ROOLI?

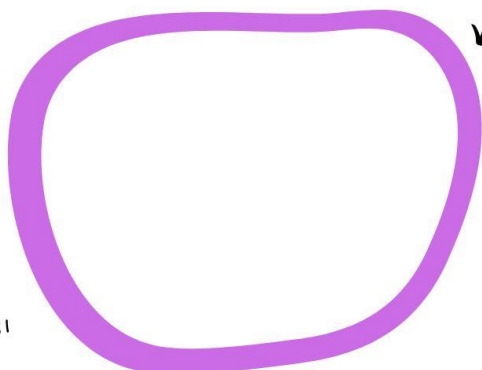
YSTÄVIÄ ITSENI KANSSA

ISOSKOULUTUSLEIRI I

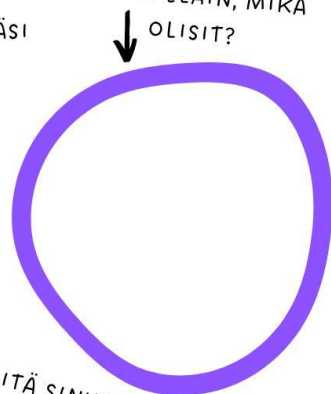
TAITEILETHAN TÄHÄN OMAN
KUVASI

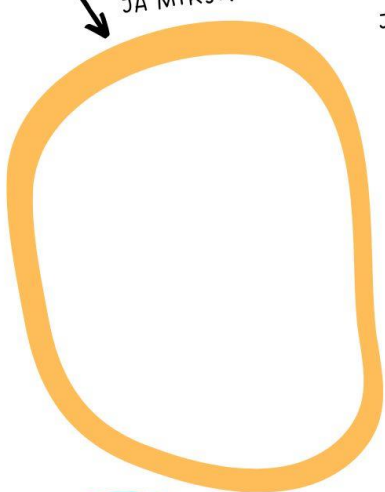
MITKÄ ASIAT OVAT TÄLLÄ HETKELLÄ ELÄMÄSSÄSI
TÄRKEITÄ TAI MERKITYKSELLISIÄ?

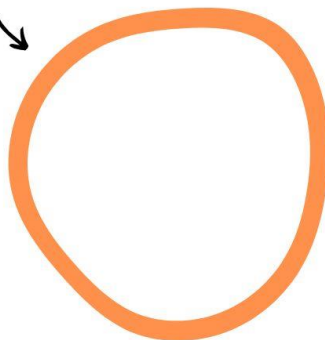
JOS OLISIT PÄIVÄN AJAN
JOKIN ELÄIN, MIKÄ
OLISIT?

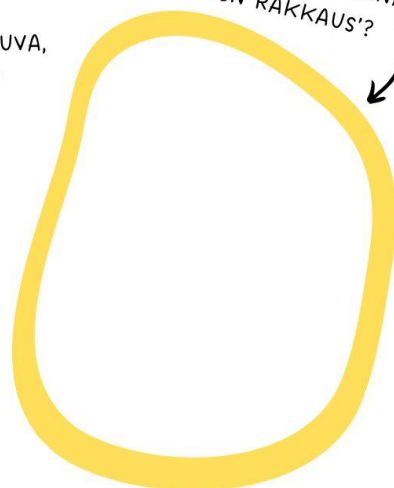
MIKÄ ON LEMPI KODINKONEESI
JA MIKSI?

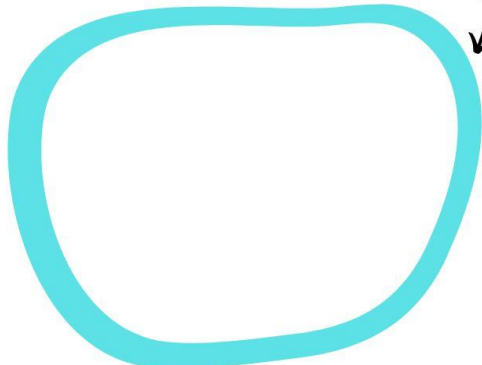
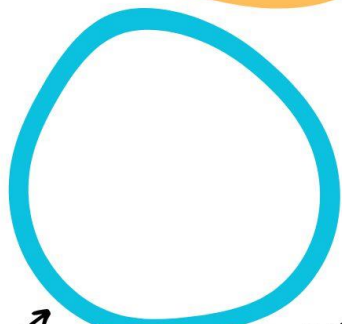
JOS ELÄMÄSTÄSI TEHTÄISIIN ELOKUVA,
MIKÄ OLISI SEN TUNNUSBIISI?

MITÄ SINULLE MERKITSEE SANAT
'LÄHIMMÄISEN RAKKAUS'?

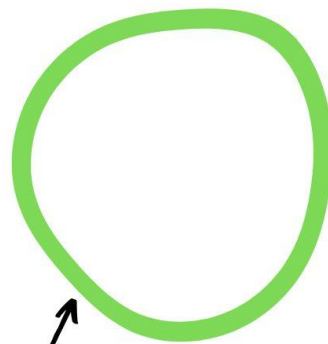

MIKÄ ON SINUSTA
ISOSKOULUTUKSESSA TÄRKEINTÄ?

JOS SRK TOIMINNASSA OLISI
VAIN YKSI LEIKKI, MIKÄ SE
OLISI?

KUVAILE ITSEÄSI KOLMELLA
ADJEKTIIVILLA

MINÄ ISOSENA-HARJOITE I

ISOSKOULUTUSLEIRI I

PAREITTAIN PIIRRETÄÄN IHMISEN KUVA.
KUVAN YMPÄRILLE KIRJOITETAAN AJATUKSIA SIITÄ,
MILLAINEN HYVÄ ISONEN VOI OLLA JA MITÄ PIIRTEITÄ
HYVÄLLÄ ISOSELLA HEIDÄN MIELESTÄÄN ON.

MINÄ ISOSENA-HARJOITE II

ISOSKOULUTUSLEIRI I

POHDI HETKI ITSEKSESI; MILLAINEN ISONEN
HALUAISIT ITSE OLLA?

OVATKO PAPERILTA LÖYTYVÄT "HYVÄN ISOSEN
PIIRTEET" SELLAISIA, JOITA HALUAISIT ITSE
OMAKSUA? JOS EIVÄT, MITÄ PIIRTEITÄ JÄI
UUPUMAAN?

MITÄ ON RYHMÄYTYS?

ISOSKOULUTUSLEIRI I

NÄMÄ RYHMÄYTYSHARJOITTEET ON SUUNNITELTU NOIN 20 HENGELLE (JOS RYHMÄYTETTÄVÄ RYHMÄ ON SUUREMPI, VOITTE JAKAA RYHMÄN PIENEMPIIN 20 HENGEN RYHMIIN). PYRIMME IDEOIMAAN SELLAISIA TOIMINTOJA, JOIHIN OSALLISTUMISEN KYNNYS ON MAHDOLLISIMMAN MATALA SEKÄ, JOISSA KUKAAN EI JOUDU OLEMAAN YKSIN HUOMION KESKIPISTEENÄ.

MITÄ ON RYHMÄYTYS?

ISOSKOULUTUSLEIRI I

1. HARJOITE: ERILAISET SAMANLAISET

RYHMÄ JAETAAN PIENEMPIIN NOIN 4-5 HENGEN RYHMIIN. RYHMISSÄ NUORTEN TEHTÄVÄ ON LISTATA MAHDOLLISIMMAN MONTA HEITÄ YHDISTÄVÄÄ ASIAA, ESIM. KAIKKI OVAT ISOSKOULUTUSLEIRILLÄ TAI KAIKILLA ON VILLASUKAT JALASSA. LISTAUSTA VARTEN RYHMILLÄ ON 5 MINUUTTIA AIKAA.

TÄMÄN JÄLKEEN PIENRYHMIEN ON TARKOITUS LISTATA ASIOITA, JOTKA EROTTAVAT HEIDÄT TOINEN TOISISTAAN, ESIM. VAIN YHDELLÄ RYHMÄN JÄSENISTÄ ON HAMMASRAUDAT JA VAIN YHDELLÄ ON LEMMIKKIMARSU.

MITÄ ON RYHMÄYTYS?

ISOSKOULUTUSLEIRI I

2. HARJOITE: HULLUNKURINEN JOUKKO

VAIHE A:

TÄSSÄ HARJOITTEESSA NUORET TOIMIVAT PAREINA. PARIEN TEHTÄVÄNÄ ON KEKSIÄ ENSIKSI TOISEN OSALLISTUJAN ETUNIMEN ENSIMMÄISELLÄ KIRJIMELLA ALKAVAN ADJEKTIIVIN (VASTAA KYSYMYKSEEN MILLAINEN), ESIM. ANNELI JA MERJA VALITSIVAT ADJEKTIIVIKSEEN AKTIIVINEN, ANNELIN MUKAAN. SEN JÄLKEEN NUORTEN TULEE KEKSIÄ TOISEN SUKUNIMENSÄ ENSIMMÄISELLÄ KIRJAIMELLA ALKAVA ASIA TAI ESINE, ESIM. ANNELI NIEMINEN JA MERJA JÄRVINEN OTTAISIVAT ESINEEKSEEN JÄÄTELÖKONEEN, MERJAN MUKAAN. ANNELI JA MERJA OLISIVAT SIIS 'AKTIIVINEN JÄÄTELÖKONE'. ADJEKTIIVI JA ASIA/ESINE KIRJOITETAAN PAPERILLE, JOKA TAITETAAN KERRAN KESKELTÄ JA VIEDÄÄN HARJOITTEEN OHJAAJALLE.

VAIHE B:

SEURAAVASSA VAIHEESSA JOKAINEN PARI SAA SATTUMANVARAISESTI TOISEN PARIN PAPERIN. NÄIDEN UUSIEN SANOJEN POHJALTA PARIEN TULEE TEHDÄ HAHMO, JOSSA ESIINTYY PARILLE MÄÄRÄTTY ADJEKTIIVI JA ASIA/ESINE. NÄMÄ HULLUNKURISET HAHMOT MUODOSTAVAT KOKONAISKUVAN ISOSKOULUTETTAVASTA RYHMÄSTÄ.

MITÄ ON RYHMÄYTYS?

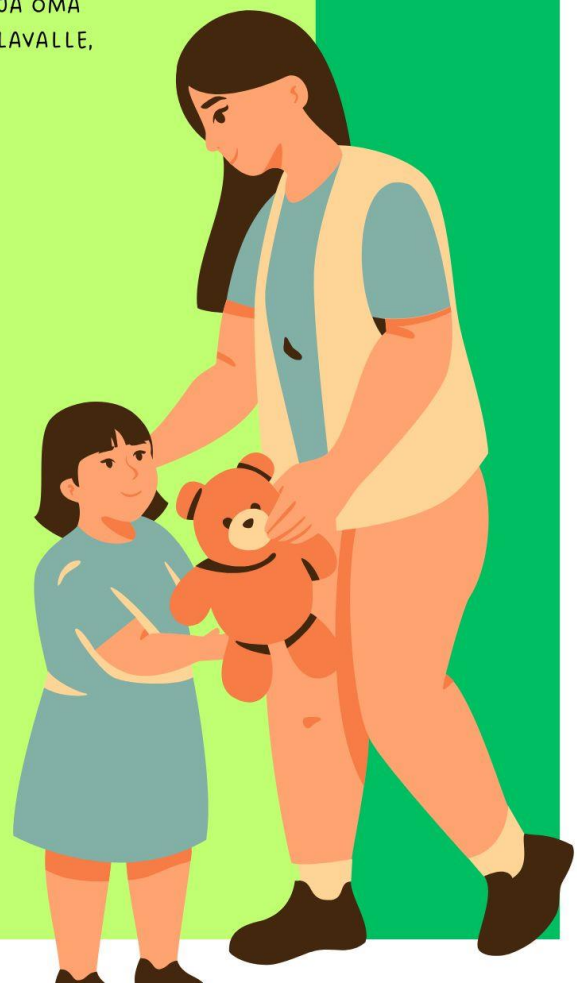
ISOSKOULUTUSLEIRI I

3. HARJOITE: SYÖKSY SATUJEN SYÖVEREIHIN

RYHMÄLLE JOKAISELLE JAETAAN OMA ROOLI. HARJOITETTA ALUSTETAAN KERTOMALLA, JOKAISEN ROOLIN ESIINTYVÄN TARINASSA JA JOKAINEN SAA ELÄYTYÄ HAHMOONSAA JUURI SEN VERRAN KUIN ITSESTÄ HYVÄLTÄ TUNTUU. KUN TARINAA LUETAAN JA OMA ROOLIHAAHMO MAINITAAN, SIIRRYTÄÄN NS. LAVALLE, JOHON TARINA MUODOSTUU.

ROOLIHAAHMO:

1. HILPEÄ PÖLLÖ
2. KUJEILEVA KIVI
3. KUORONJOHTAJA KUUSI
4. TANSSIVA SIENI
5. PIRTEÄ ORAVA
6. MIETISKELEVÄ KIVI
7. HYPPELEVÄ SAMMAKKO
8. LAULAVAINEN KUKKA
9. UNELIAS JOKI
10. HUVITTAVA HIIRI
11. MYRSKYPILVI MAISA
12. KIEHTOVA MAGNEETTI
13. ILOINEN KÄPY
14. LENTÄVÄ LEHMÄ
15. VEIKEÄ KETTU
16. SALAPERÄINEN SAMMAL
17. NAURAVA NAURULOKKI
18. RÄVÄKKÄ RANTAHIEKKA
19. PULPUTTAVA PURI
20. AURINKOINEN KANTO

MITÄ ON RYHMÄYTYS?

ISOSKOULUTUSLEIRI I

3. HARJOITE: SYÖKSY SATUJEN SYÖVEREIHIN

TARINA

OLIPA KERRAN METSÄ, JOSSA ASUI JOUKKO VÄRIKÄITÄ JA ERIKOISLAATUIA OLENTOJA. METSÄN ELÄMÄÄ OLII HELPPO KUULLA JA NÄHDÄ JO KAUKAA, SILLÄ SIELLÄ JOKAINEN ASUKAS TOI OMAN ENERGIANSÄ, LAULUNSA JA HUUMORINSÄ YHTEISEEN HARMONIAAN.

ERÄÄNÄ PÄIVÄNÄ HILPEÄ PÖLLÖ, JOKA OLII METSÄN VANHIN JA VIISAIN, HUOMASII PIKKURUISEN PAPERINPALAN LEIJUVAN OKSALLEEN. SE OLII SALAPERÄINEN VIESTI, JOKA KERTOII, ETTÄ SUURI JUHLA OLII VAIN MUUTAMIIEN PÄIVIIEN PÄÄSSÄ. TÄMÄ JUHLA JÄRJESTETIIIN VAIN KERRAN VUODESSÄ, JA JOKAISEN METSÄN ASUKKAAN PII TUODA MUKANAAN JOTAKIN ERITYISTÄ, JOKA KUVASTII HEIDÄN OMIA LAHJOJANSÄ.

HILPEÄ PÖLLÖ KUTSUI KOOLLE KAIKKII METSÄN HAHMOT. KUJEILEVA KIVI PYÖRÄHTII PAIKALLE KIMMELTÄEN AURINGOSSÄ JA VIRNISTÄEN VIEKKAASTII. HÄN PÄÄTTII TUODA JUHLAAN MUKANAAN VITSIKOKOELMANSÄ, JOKA SAISI KAIKKII NAURAMAAN. KUORONJOHTAJA KUUSII LUPASII JOHTAA KUOROAN, JOKA ESITTÄISII PERINTEISII METSÄN LAULUJA JUHLAN AJAN.

KUN TANSSIVA SIENI SAAPUI, HÄN OLII JO ALOITTANUT TANSSIESITYKSENSÄ, JA MUUT SEURASIVAT RYTMIKKÄÄSTII HÄNEN TANSSIVIA ASKELIAAN. PIRTEÄ ORAVA ILMOITTI KERÄNNEENSÄ EPÄTAVALLISEN KOKOELMAN ESINEITÄ, JOITA HÄN JAKAISII KAIKILLE – AVAIMIA, LANGANPÄTKIÄ SEKÄ MUUTA KIINNOSTAVAA.

MIETISKELEVÄ KIVI PUOLESTAAN AIKOO TARJOTA RAUHALLISEN HETKEN JOKAISELLE, JOKA HALUASII PYSÄHTYÄ JA KUUNNELLA HÄNEN VIISAUTTAAN. HÄNEN VIERESSÄÄN HYPPELEHTII HYPPELEVÄ SAMMAKKO, JOKA LUPASII HYPÄTÄ JOKAISEN UUDEN LAULUN KOHDALLA KORKEAMMALLE KUIN KUKAAN KOSKAAN ENNEN.

LAULAVAINEN KUKKA OLII JÄNNITYKSESTÄ NIIN TÄYNNÄ, ETTÄ HÄN OLII AUKAISUT TERÄLEHTENSÄ HIEMAN ETUAJASSÄ. JUHLAN ALKAESSÄ HÄN LAULASII ENSIMMÄISEN AURINGONSÄTEEN OSUESSÄ HÄNEEN. UNELIAS JOKI PÄÄTTII VIRRATA NORMAALIA RAUHALLISEMMIN JA ANTAA OSALLISTUJILLE LEVOLLISEN HETKEN VEDEN SOLINASSÄ.

HUVITTAVA HIIRI SUUNNITTELI KERTOVANSÄ PARHAAT VITSEISTÄÄN, KUN TAAS MYRSKYPILVI MAISÄ LUPASII LOIHTII JUHLAAN KAUNIIN, MUTTA KEVYEN SATEEN, JOKA VIRKISTÄISII KAIKKIA. PAIKALLE SAAPUI MYÖS KIEHTOVA KIVI, JOKA OLII ONNISTUNUT KERÄÄMÄÄN YMPÄRILLEEN MUITA PIENIÄ KIVIÄ, JA YHDESSÄ HE NÄYTTIVÄT JÄNNITTÄVÄLTÄ KIVIPERHEELTÄ. ILOINEN KÄPY HEHKUI INNOSTA, SILLÄ HÄNEN TEHTÄVÄNSÄ OLII KERTOIA TARINOITA KAIKKIEN KUULLEN. JOKAINEN HÄNEN TARINANSÄ OLII HUPSUMPI KUIN EDELLINEN.

LENTÄVÄ LEHMÄ LIPUI HILJAA METSÄN YLLÄ, HEIJASTAEN ILTA-AURINGON VALOA LEMPEÄSTII ALAS MAAHAN. HÄNEN VIERELLÄÄN LIIKKUI VEIKEÄ KETTU, JOKA TARJOSII APUA JOKAISELLE, JOKA EI TIENNYT MITÄ TOISII JUHLAAN. HÄNELLÄ OLII AINA OVELA RATKAISU VALMIINA.

SALAPERÄINEN SAMMAL PÄÄTTII ISTUA VANHAN KANNON PÄÄLLÄ JA KERTOIA HARVINAISIA METSÄN TARINOITA NIILLE, JOTKA PYSÄHTYISIVÄT KUUNTELEMAAN. NAURAVA NAURULOKKI KAARTELI YLHÄÄLLÄ PUIDEN LATVOISSÄ, JA HÄNEN KOVÄÄNINEN NAURUNSA KUULUI KAIKKIALLE, MISSÄ VAIN TAPAHTUI JOTAKIN HAUSKAA.

RÄVÄKKÄ RANTAHIEKKA ILMOITTI MIELIPITEENSÄ JOKA ASIASTA ÄÄNEKKÄÄSTII, MUTTA HYVÄN TUULEN SAATTELEMANA. PULPUTTAVA PURO SOLISII TAUSTALLA, KUISKIEN JOKAISELLE OSALLISTUJALLE TARINOITA MENNEISTÄ AJOISTÄ JA METSÄN SALAISUUKSISTA.

VIIMEISENÄ PAIKALLE TULII AURINKOINEN KANTO, ONTTO JA VANHA, MUTTA TÄYNNÄ YLLÄTYKSIÄ. HÄNELLÄ OLII MUKANAAN PIENIÄ AARTEITA METSÄN SYVYYKSISTÄ, JOITA HÄN JAKAISII JOKAISELLE MUISTOKSII JUHLASTÄ.

KUN JUHLA ALKOO, KAIKKII NÄMÄ HAHMOT TOIVAT OMAN LAHJANSÄ JA ENERGIANSÄ YHTEISEEN KIITOSPÄIVÄN JUHLAAN. METSÄ RAIKUI LAULUSTA, NAURUSTA JA TARINOISTÄ, JA JOKAINEN OSALLISTUJA SÄI MUISTOKSII HETKEN, JOKA HEIJASTELII HEIDÄN ELÄMÄNSÄ KIITOLLISUUDEN AIHEITA. METSÄ PYSII SEN ILLAN IKIMUISTOISENÄ JA TÄYNNÄ LÄMPÖÄ, YSTÄVYYTTÄ JA YHTEISÖLLISYYTTÄ – JOKAISEN HAHMON AINUTLAATUISEN LAHJAN ANSIOSTÄ.

ISOSEN VASTUU & VAPAAUS

ISOSKOULUTUSLEIRI I

ONKO ISOSELLA ERI OIKEUDET LEIREILLÄ?

ISONEN ON RIPPIKOULUSSA JA VARHAISNUORTENLEIREILLÄ SUUNNANNÄYTTÄJÄ. SE MITEN ISONEN TOIMII TIETYISSÄ TILANTEISSA OHJAA RIPPIKOULULAISEN TAI LAPSEN OMAA PÄÄTÖKSENTEKOAA.

MITÄ OVAT ISOSEN TEHTÄVÄT?

ISONEN ON RIPPIKOULUSSA TÄRKEÄSSÄ ASEMASSA. ISONEN ON MERKITYKSELLINEN SEKÄ RIPPIKOULULAISILLE ETTÄ TYÖNTEKIJÖILLE. ON TÄRKEÄ LUODA ENNEN RIPPIKOULUN INTENSIIVIJAKSOA (ELI LEIRIJAKSOA) MAHDOLLISIMMAN HYVIN RYHMÄYTYNYT OHJAAJA- JA ISOSTIIMI, JOTTA INTENSIIVIJAKSO SOLJUISI ETEENPÄIN JA SUURILTA VETÄJÄTIIMIN KONFLIKTEILTA VOITAISIIN VÄLTÄÄ. ON TÄRKEÄ MUISTAA, ETTÄ ISONEN ON LEIRILLÄ AUKTORITEETTIASEMASSA, MUTTEI KUITENKAAN LUODA ASETELMAA, ETTÄ ISOSET SAAVAT TEHDÄ MITÄ HALUAVAT. ISONEN ON MYÖS NUORI JA KAIPAA OHJAUSTA. ON TÄRKEÄ ISOS- JA VETÄJÄTIIMIN KESKEN LUODA YHTEISET PELISÄÄNNÖT JA PITÄÄ NIISTÄ KIINNI.

ISOSEN VASTUU & VAPAAUS

ISOSKOULUTUSLEIRI I

HARJOITE: "ONKS TÄÄ OK?"

JAKAUDUTAAN PIENEMPIIN RYHMIIN, JOISSA ON TARKOITUS POHTIA, KUINKA TOIMIA KYSEISESSÄ TILANTEESSA.

TILANNE 1:

RIPPIKOULULEIRILLÄ HILJAISUUS ALKAA ILTAHARTAUDEN JÄLKEEN KELLO 23. RIPARILAISET MENEVÄT MAJOITUSHUONEISIINSA JA LEIRIKESKUS HILJENEE. KUITENKIN OSA ISOISTA HALUAISI VIELÄ VALVOA JA HE EHDOTTAVATKIN HENGAILUA YHTEISISSÄ TILOISSA. LEIRIN TYÖNTEKIJÄT OVAT PUHUNEET PALJON YHTEISTEN SÄÄNTÖJEN NOUDATTAMISESTA SEKÄ ISOSTEN JA OHJAAJIEN YHTEISEN KÖYDEN VEDOSTA. KUINKA TÄSSÄ TILANTEESSA TULISI TOIMIA?

TILANNE 2:

LEIRIPORUKASSA ILMENEE YHDEN NUOREN SYRJIMISTÄ JA INHOTTAVAA SÄVYYN PUHUMISTA. OLETTE ENNEN LEIRILLE LÄHTÖÄ PUHUNEET TYÖNTEKIJÖIDEN JA ISOSTEN KESKEN KYSEISESTÄ NUORESTA, SILLÄ TEILLÄ OLI TIEDOSSA, ETTÄ SAMA TOUHU ON TUTTU NÄKY JO KOULUMAAILMASTA. NUORTA SYRJIVÄT JA RUMASTI HÄNESTÄ PUHUVAT LEIRILÄISET OVAT SAMASSA KOULUSSA HÄNEN KANSSAAN. MITEN TOIMISIT TÄSSÄ TILANTEESSA?

TILANNE 3:

RIPPILEIRIN ENSIMMÄISESSÄ TAPAAMISESSA KIINNITÄT HUOMIOTA SÖPÖÖN RIPARILAISEEN, KUITENKIN TIEDOSTAT ASEMASI ISOSENA ETKÄ TEE KIINNOSTUKSELLESI MITÄÄN. KUITENKIN RIPPILEIRILLÄ RIPARILAINEN KERTOO SINULLE HÄNEN IHASTUKSESTAAN SINUA KOHTAAN. TIEDÄT ETTEI ISOSEN JA RIPPILEIRILÄISEN SEURUSTELU LEIRIN AIKANA OLE HYVÄKSYTTÄVÄÄ. MITEN TÄSSÄ TILANTEESSA SINUN TULISI TOIMIA?

MIKÄ ON ISOSEN ROOLI?

ISOSKOULUTUSLEIRI I

ISOSELLE ANNETAAN PALJON VASTUUTA, MUTTA
POHTIKAA MISTÄ PALOISTA KOOSTUU ISOSEN ROOLI?

ISOSEN ROOLI VOI OLLA: KUUNTELIJA, ESIMERKIN
NÄYTTÄJÄ, VASTUUNKANTAJA, ISOSIARUS, KAVERI,
AUTTAJA, OLLA LUOTETTAVA TYYPPI NIIN LAPSILLE,
NUORILLE KUIN SEURAKUNNAN TYÖNTEKIJÖILLEKIN.

MUTTA MIKÄ ON ISOSENA TEHTÄVÄNI RAAMIKSESSA?

ISONEN ON OHJAAMASSA RAAMISTA, JONKA USEIMMISSA TAPAUKSISSA TYÖNTEKIJÄ ON SUUNNITELLUT. ISOSELLA ON TÄRKEÄ ROOLI NUOREN TSEMPPAAMISESSA JA TUKEMISESSA. ISOSENA SINUN EI TARVITSE TIETÄÄ VASTAUSTA KAIKKEEN, SITÄ EI SIIS TARVITSE STRESSATA. VOITTE VAIKKA YHDESSÄ KÄÄNTYÄ TYÖNTEKIJÄN PUOLEEN ASKARRUTTAVIEN KYSYMYSTEN KANSSA. NÄIN MYÖS ISOSENA VOIT OPPIA UUTTA.

SEURAA RYHMÄSI TOIMINTAA, JA KATSO MILLAISET JUTUT SOPIVAT JUURI KYSEISELLE RYHMÄLLE. VOIT SOVELTAA RAAMISTA OMALLE RYHMÄLLESI SOPIVAKSI PIENILLÄ MUUTOKSILLA, KUNHAN SISÄLTÖ EI MUUTU, VAAN PYSYY PÄÄSÄÄNTÖISESTI SAMANA.

ESIMERKKI RAAMIKSESTA

LUETAAN RAAMATUNTEKSTI, TÄSSÄ TAPAUKSESSA NIITÄ ON KAKSI; SAARNAAJA 4:7-12 SEKÄ MATTEUS 22:37-39. TÄMÄN VOI TOTEUTTAA PARHAAKSEEN KATSOMALLA TAVALLA, MIKÄ OMALLE PIENRYHMÄLLE TOIMII PARHAITEN (ASIASTA KANNATTAA KESKUSTELLA YHDESSÄ TYÖNTEKIJÄN KANSSA). TEKSTIÄ VOIDAAN LUKEA VUOROTELLEN, JOKU RYHMÄN JÄSENISTÄ VOI LUKEA, TAI ISONEN VOI LUKEA TEKSTIN, JOLLOIN RIPPIKOULULAISET SAAVAT VAIN KUUNNELLA.

ESIMERKKI RAAMIKSESTA

SAARNAAJA 4:7-12

- MIKÄ ON MIELESTÄSI RAAMATUNKOHDAN KESKEINEN SANOMA (MITÄ ASIOITA KOHDASSA KÄSITELLÄÄN)? MILLAISIA AJATUKSIA SE HERÄTTI SINUSSA?
MALLIVASTAUS: YSTÄVYYS/IHMISSUHTEET. JOKAINEN ANSAITSEE VIERELLEEN HYVÄN JA LUOTETTAVAN IHMISEN, JOLLE JAKAA ELÄMÄN ILOT JA SURUT
- OLETKO JOSKUS TUNTENUT OLOSII YKSINÄISEKSI? MALLIVASTAUS: SUURI OSA IHMISISTÄ KOKEE ITSENSÄ JOSKUS YKSINÄISEKSI. SE VOI OLLA VAIN PIENI HETKI TAI PIDEMPI AJANJAKSO
- MITÄ LUULET KOLMISÄIKEISEN LANGAN TARKOITTAVAN? MALLIVASTAUS: KOLMISÄIKEINEN LANKA VOI SYMBOLOIDA VAHVAA SIDETTÄ, JOSSA ON MUKANA KAKSI IHMISTÄ JA JUMALA. KUN SUHDE PERUSTUU LUOTTAMUKSEEN JA HENGELLISEEN YHTEYTEEN, SE KESTÄÄ PAREMMIN ELÄMÄN MYRSKYISSÄ JA ANTAA SYVEMPÄÄ TURVAA JA MERKITYSTÄ.

ESIMERKKI RAAMIKSESTA

MATTEUS 22:37-39

- MIKÄ ON MIELESTÄSI RAAMATUNKOHDAN KESKEINEN SANOMA? MILLAISIA AJATUKSIA SE HERÄTTI SINUSSA? MALLIVASTAUS: MEIDÄN TULEE KOHDELLA HYVIN MUITA IHMISIÄ JA MUISTAA KOHDELLA HYVIN MYÖS ITSEÄMME.
- MITÄ TÄMÄ RAAMATUN KOHTA KERTOO YSTÄVYYDESTÄ? MALLIVASTAUS: MEITÄ KUTSUTAAN RAKASTAMAAN LÄHIMMÄISTÄMME NIIN KUIN ITSEÄMME. SE MUISTUTTAA, ETTÄ AIDOSSA YSTÄVYYDESSÄ ON KYSE TOISEN KUNNIOITTAMISESTA, VÄLITTÄMISESTÄ JA HÄNEN HYVINVOINTINSA HUOMIOIMISESTA. KUN RAKASTAMME TOISIAMME VILPITTÖMÄSTI, PIDÄMME HUOLTA YSTÄVISTÄMME, JA HE VOIVAT KOKEA OLEVANSA ARVOSTETTUJA JA TUETTUJA. TÄMÄ RAKKAUS ON POHJANA KAIKILLE HYVILLE IHMISSUHTEILLE JA LUO PERUSTAN SYVÄLLE YSTÄVYYDELLE.
- TÄMÄ RAAMATUN KOHTA ON PAREMMIN TUNNETTU RAKKAUDEN KAKSOISKÄSKYNÄ. MITEN SE NÄKYY TAI VOISI NÄKYÄ OMASSA ELÄMÄSSÄSI? MALLIVASTAUS: OTAN KAIKKI MUKAAN PORUKKAAN, KUUNTELEN KAVERIA, MUISTAN VÄLILLÄ KYSYÄ MITÄ KUULUU.

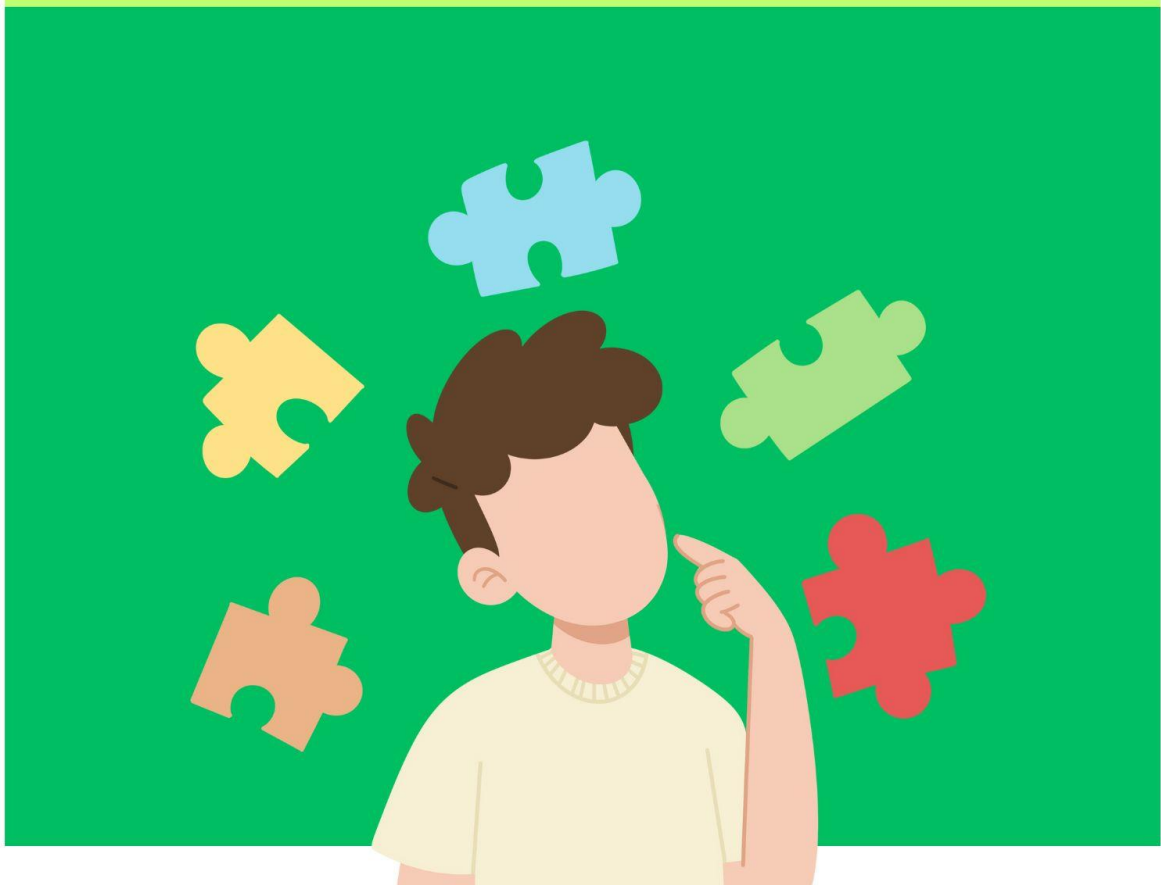

ESIMERKKI RAAMIKSESTA

RAAMIKSEN TOIMINNALLINEN PUOLI

- DRAAMA
 - STILL-KUVA
 - SARJAKUVA
 - POSTERI
- JOS RYHMÄLLÄ ON HANKALUUKSIA SAADA TEHTÄVÄ ALKUUN, VOI ISONEN HIEMAN JOHDATELLA YSTÄVYYSI-AIHEESEEN. ESIM. MITÄ YSTÄVYYSI-MILTÄ SE VOISI NÄYTTÄÄ/TUNTUA?

AIHEENA TÄSSÄ TEHTÄVÄSSÄ ON YSTÄVYYSI. VIERESSÄ ON LISTA TOTEUTUSTAVOISTA, JOISTA RYHMÄ VOI VALITA MIELEISENSÄ. TOTEUTUSTAPA VOI OLLA MYÖS LISTAN ULKOPUOLELTA, JOS RYHMÄ KEKSII ITSELLEEN MIELEKKÄÄMMÄN VAIHTOEHDON.

ISOSKOULUTUSLEIRI II

HARRAS HARTAUUS: KUINKA SUUNNITTELEN JA PIDÄN HARTAUDEN?

LEIRILLÄ VOIDAAN KÄSITELLÄÄN MM. TEEMOJA: HARTAUUS,
HARTAUDEN SUUNNITTELU, HARTAUDEN PITÄMINEN SEKÄ RUKOUS

SISÄLLYS:

NIIN MIKÄ HARTAUUS?

KUINKA SUUNNITTELEN HARTAUDEN?

HARTAUDEN PITÄMINEN

RUKOUS

ERILAISIA HARTAUSESIMERKKEJÄ

HARTAUDSDRAAMAT

NIIN MIKÄ HARTTAUS?

ISOSKOULUTUSLEIRI II

HARTTAUS ON TYYPILLINEN OSA SEURAKUNNAN TOIMINTAA. LEIREILLÄ LEIRIPÄIVÄT LOPPUVAT YHTEISEEN HARTTAUSHETKEEN, JOSTA VOI OLLA VASTUUSSA TYÖNTEKIJÄ, ISONEN TAI MUU NUORI.

KUINKA SUUNNITTELEN HARTAUDEN?

ISOSKOULUTUSLEIRI II

HARTAUDEN SUUNNITTELU KANNATTAA ALOITTA TEEMASTA. VOI MYÖS OLLA, ETTÄ OLET SAANUT JONKIN VALMIIN TEEMAN. TÄSSÄ VAIHEESSA VOIT POHTIA, KUINKA MONTA LAULUA HALUAT HARTAUDEESI. VOIT POHTIA YLEISESTI HARTAUDEEN KUULUVIA OSIA; RUKOUS, MUSIIKKI, RAAMATUN SANA SEKÄ PUHE/DRAAMA/VISUAALINEN OSUUS.

MONET USEIN KOKEVAT PUHEOSUUDEN HARTAUDESSA JÄNNITTÄVÄNÄ TAI JOPA HIEMAN PELOTTAVANA, VAIKKEI SIINÄ OLE MITÄÄN PELÄTTÄVÄÄ. RIPPIKOULULEIRILLE HARTAUTTA SUUNITELLESSÄSI KANNATTAA OTTAA HUOMIOON PUHEEN KOHDEYLEISÖ. LIIAN VAKAVAT, RANKAT TAI JOPA OSAA AHDISTAVAT ASIAT EIVÄT OLE SELLAISIA AIHEITA, JOISTA RIPPIKOULUISSA KANNUSTETAAN ISOSIA PUHUMAAN HARTAUDESSA. HARTAUDEN ON HYVÄ HERÄTTÄÄ AJATUKSIA, MUTTA EI TÄLLÄ TAVALLA.

HARTAUDEN PITÄMINEN

ISOSKOULUTUSLEIRI II

VALMISTAUDU HARTauteen HYVISSÄ AJOIN. TEE ITSELLESI SELKEÄ SUUNNITELMA SIITÄ, MITÄ AIOT TEHDÄ JA SANOA, JOTTA HARTAUShETKESSÄ PYSYT MAHDOLLISIMMAN TYYNENÄ.

HARTAUDEN PITOON SAA JA PITÄÄKIN PYYTÄÄ NEUVOJA JA APUA, JOS YHTÄÄN SILTÄ TUNTOU. SEURAKUNNAN TYÖNTEKIJÄT OVAT SINUA VARTEN. NETISTÄ LÖYDÄT MYÖS PALJON HARTAUKSIA, JOISTA VOIT OTTAA INSPIRAATIOTA OMAAN HARTAUShETKEESI.

! ISOELLE: MUISTA ETTET SUUNNITTELE HARTAUShETKEÄ SUORITTAAKSESI TAI ITSEÄSI VARTEN, VAAN YHTEISEKSI HILJENTYMISTUOKIOKSI SEKÄ SINULLE ETTÄ HARTAUShETKEEN OSALLISTUJILLE.

RUKOUS

ISOSKOULUTUSLEIRI II

ISOSKOULUTETTAVILLE VOIDAAN ESITTÄÄ KYSYMYKSET:
MITÄ ON RUKOUS JA MIKSI IHMISET RUKOILEVAT?

TÄMÄ TODENNÄKÖISESTI HERÄTTÄÄ AJATUKSIA JO RIPPISKOULUN KÄYNEISSÄ
NUORISSA.

EI OLE OIKEAA TAI VÄÄRÄÄ TAPAA RUKOILLA. JOS KUITENKIN HALUAT
ESIMERKKEJÄ SIITÄ MITÄ RUKOUKSESSA VOI OLLA, TÄSSÄ YHDENLAINEN KAAVA
RUKOUKSELLE.

RUKOUS VOIDAAN ALOITTA A PUHUTTELEMALLA JUMALAA JA OSOITTAMALLA
KIITOLLISUUTTA. SEN JÄLKEEN VOIMME PYYTÄÄ TARVITSEMIAMME ASIOITA JA
RUKOILLA TOISTEN PUOLESTA. RUKOUS PÄÄTETÄÄN SANOMALLA AAMEN.

ERILAISIA HARTAUSESIMERKKEJÄ

ISOSKOULUTUSLEIRI II

HARTAUDEN EI TARVITSE OLLA AINOASTAAN HILJAISUUDESSA ISTUMISTA. HARTAUTEEN VOI YHDISTÄÄ ESIM. MAALAAMISTA TAI ITSENÄISTÄ POHDISKELUA. JOS HARTAUSPAIKKA ON LÄHELLÄ LUONTOA, VOI HARTAUDEN PITÄÄ ULKOTILOISSA TAI SITTEN LUONTOPOLKUMAISESTI TEKEMÄLLÄ REITIN MUILLE KULJETTAVAKSI. REITIN VARRELLA VOI OLLA ESIM. LUKIJASSA POHDINTAA HERÄTTÄVIÄ AJATUKSIA TAI RAAMATUN KOHTIA.

JOKAINEN HARTAUS ON ERILAINEN,
TEKIJÄNSÄ NÄKÖINEN!

HARTAUDSDRAAMA

HARTAUDESSA VOI HYÖDYNTÄÄ ERILAISIA HARTAUDSDRAAMOJA. VOITTE KASATA PIENEN RYHMÄN JA HARJOITELLA YHDESSÄ PIENEN NÄYTELMÄN HARTAUDEN TEEMAN MUKAAN. SEURAAVILLA SIVUILLA ON JAETTUNA MUUTAMIA HARTAUSNÄYTELMIÄ.

HARTAUDSDRAAMA

JUMALAN HUOLENPITO

ROOLEJA: JUMALA (ÄÄNI), NUORI (PÄÄHENKILÖ), VANHEMPI

(NUORI JA VANHEMPI RUOKAPÖYDÄSSÄ)

NUORI: "KOULUSSA OLI TAAS KURJAA..." VANHEMPI NYÖKKÄILEE JA SELAA PUHELINTA TMS. EI KUUNTELE.

NUORI: "MUN PITI ISTUA RUOKAILUSSA YKSIN, KUKAAN EI HALUNNU ISTUA MUN KANSSA."
VANHEMPI NYÖKKÄILEE.

VANHEMPI: "KIVA JUTTU." (SELAA PUHELINTA)

NUORI: "TEHTIIN RYHMÄTÖITÄ JA MUA EI HALUTTU MIHINKÄÄN RYHMÄÄN. "
NYÖKKÄILYÄ.

NUORI: "VÄLITUNNILLA MUN TAVARAT OLI HEITETTY ROSKIIN JA JALKAPALLO RIKOTTU..."
EI REAKTIOTA VANHEMMALTA. NUORI TURHAUTUU JA NOUSEE PÖYDÄSTÄ. VANHEMPI EI REAGOI.
NUORI ISTUU LAVAN PORTAALLE.

NUORI: "OLISI IHAN SAMA PUHUISINKO OLLENKAAN, KUN KETÄÄN EI KIINNOSTA! MÄ OON IHAN
YKSIN!"

JUMALAN ÄÄNI: "KERRO HUOLESI."

NUORI: "KUKA PUHUU?"

JUMALAN ÄÄNI: "MINÄ SE VAIN OLEN. KERRO MIKÄ PAINAA MIELTÄSI?"

NUORI: "MULLA ON OLLUT JO PITKÄÄN KURJAA. KOULUSSA OON NYKYÄÄN AINA YKSIN.
ÄITIÄ/ISKÄÄ EI KIINNOSTA ENÄÄ MIKÄÄN. TIIÄN ETTÄ ÄIDILLÄ/ISÄLLÄ ON VAIKEUKSIA MAKSAA
LASKUJA YKSIN JA JOUDUIN LOPETTAA HARRASTUKSETKIN SEN TAKIA."

JUMALAN ÄÄNI: "OLEN PAHOILLANI, VOINKO AUTTAA JOTENKIN?"

NUORI: "MIKSET OO AUTTANUT MUA AIEMMIN, MIKSI ANNAT KURJIEN ASIOIDEN TAPAHTUA
MULLE JA MUN PERHEELLE? MIKSI JÄTIT MUT YKSIN SILLON, KUN SUA ENITEN TARVITSIN? "

JUMALAN ÄÄNI: "RAKAS LAPSENI, EN OLE KOSKAAN HYLÄNNYT SINUA. NUO ASIAT, JOISTA
MAINITSIT, ET OLE OLLUT YKSIN, VAIKKA SINUSTA ON TUNTUNUTKIN SILTÄ. MINÄ KANNON
SINUA, ET KOSKAAN OLE JOUTUNUT SELVIÄMÄÄN YKSIN. SINUN EI KOSKAAN TARVITSE SELVITÄ
YKSIN, MINÄ SUOJELEN SINUA JOKAISENA ELÄMÄSI HETKENÄ. TEIN SINUSTA AINUTLAATUISEN
IHMEEN JA PIDÄN SINUSTA HUOLTA, AINA JA IKUISESTI. OLET AARTEENI, ODOTA VAIN, MINULLA
ON SINUA VARTEN USKOMATTOMAN IHANA SUUNNITELMA. "

VANHEMPI ISTUU NUOREN VIEREEN PORTAALLE.

VANHEMPI: "JOKU ON OVELLA JA KYSELEE SINUA. HÄN SANOI JOTAIN JALKAPALLO
PELAAMISESTA KANSSASI."

NUORI KATSOO KOHTI SALIN KATTOA JA KUISKAA "KIITOS." HYMYILLEN.

HARTAUDSDRAAMA

IHME, SUURI IHME

HAHMOT: HUOLTAJAT, NUORI, IG KOMMENTTIEN LUKIJA, TSEMPPIKESKUSTIN LUKIJA, SEURUSTELUKUMPPANI,

PERHE ISTUU RUOKAPÖYDÄSSÄ. HUOLTAJA 1 PEITTÄÄ KASVONSA SANOMALEHDELLÄ JA HUOLTAJA 2 KATTAA PÖYTÄÄ/TARJOILEE RUOKAA MUILLE. NUORI PYÖRITTELEE LUSIKKAA/HARUKKAA.

HUOLTAJA 1: NO MITES KOULUSSA MENEET?

NUORI: IHAN OK, KAI...

HUOLTAJA 2: TEILLÄHÄN OLI VIIME VIIKOLLA NE HISSAN KOKEET? OOTTEKO JO SAANEET ARVOSANAT NIISTÄ?

NUORI: JOO...

HUOLTAJA 1: NOH, MIKÄS NUMERO TULI? KAI NYT 8 SENTÄÄN?

NUORI: EI NYT IHAN, 6,5...

HUOLTAJA 1: *LASKEE LEHDEN HITAASTI* 6,5??? ET VOI OLLA TOSISSASI? TUOLLA MENOSSA SÄ ET PÄÄSE JATKO-OPISKELEMAAN! EI ME OLLA SINUA NOIN KASVATETTU! SIETÄISIT HÄVETÄ!

HUOLTAJA 2: MITEN SÄ NOIN HUONOSTI SUORIUDUIT? MÄ EN SUN IÄSSÄSI KOSKAAN SAANUT NOIN HUONOJA NUMEROITA...

NUORI: *MUMISEE* KIITTI RUOASTA. *NOUSEE PÖYDÄSTÄ JA KÄVELEE TOISEEN HUONEESEEN PUHELIMELLEEN* HEI, MÄHÄN LAITTOIN JUST UUDEN INSTAGRAM KUVAN! TÄHÄN ON TULLUT HIRVEESTI KOMMENTTEJA...

(INSTAGRAM KOMMENTIT LUETAAN MIKROFONIIN TAI MUUHUN VASTAAVAAN)

- HYI, SÄ OOT RUMA, POISTA TILIS!

- MIKS MÄ EDES SEURAAAN TOLLASTA HIRVITYSTÄ?

- YÄK, SIIS MIKÄ SUN NAAMAAS VAIVAA?

VIESTIÄÄNI

MOI, TÄÄ OLI TÄSSÄ, EN TAJUA MIKS OON EDES SEURUSTELLUT SUN KANSSASI. OOT TOSI RUMA JA ÄRSYTTÄVÄ. SORI.

NUORI: (AJATTELEE ÄÄNEEN) MIKSI MÄ OON TÄLLÄINEN? MIKÄ MUSSA ON VIKANA? MIKSEN RIITÄ KELLEKKÄÄN?

TSEMPPI: (ÄÄNI MIKROFONISSA TMS.) HEI ÄLÄ NYT, JUMALA ON LUONUT SUT KAIKEN KAUNIIN LISÄKSI, MITÄ SAAMME TODISTAA. KAIKKI ELÄIMET, KUKAT JA SIIS MITÄ KAUNEIMMAT MAISEMAT MITÄ PYSTYTKÄÄN KUVITELLA! JUMALA ON LUONUT VALTAMERET JA KAIKKI KORKEAT VUORET JA SILTI JUMALA ON OTTANUT AIKAA LUODAKSEEN JUST SUT. JA KAIKEN LISÄKSI JUMALA ILOITSEE JA RIEMUITSEE SUSTA! SUSTA, JOKA TUNNET OLOSI AINA SILLOIN TÄLLÖIN RIITTÄMÄTTÖMÄKSI JA EPÄONNISTUT, NIIN KUIN ME KAIKKI, MUTTA SILTI JUMALA ILOITSEE SUSTA. JA SEN LISÄKSI ETTÄ JUMALA ILOITSEE SUSTA, SÄ OOT IHME, SUURI IHME!

HARTAUDSDRAAMA

LAMPAIDEN JOULUYÖ (LASTEN JOULUHARTAUSTARINA)

TÄMÄ TARINA ON KERTOMUS AINUTLAATUISESTA YÖSTÄ, JOTA ERÄS LAMMASPERHE PÄÄSI TODISTAMAAN. KAUVAN AIKAA SITTEN ERÄÄNÄ YÖNÄ KOLME PAIMENTA VEI LAMPAANSA LAITUMELLE JA TÄHÄN LAUMAAN KUULUI MYÖS LAMMASPERHE. TÄHÄN LAMMASPERHEESEEN KUULUI ISÄLAMMAS, ÄITILAMMAS SEKÄ KAKSI PIKKUISTA KARISTAA. ENSIMMÄINEN KARITSOISTA PELKÄSI PIMENEVÄÄ YÖTÄ, MUTTA PIKKULAMPAIDEN ONNEKSI TAIVAALLA LOISTI KIRKAS TÄHTI. "ONNEKSI EI TARVITSE PELÄTÄ PIMEÄÄ, TUO TÄHTI SUOJELEE MEITÄ" TOTESI ENSIMMÄINEN PIENISTÄ LAMPAISTA. "NO NIINPÄ" VASTASI TOINEN, JOKA ON ENSIMMÄISTÄ ROHKEAMPI JA JATKOI: "MENNÄÄNKÖ LEIKKIMÄÄN TUONNE KAUEMMAS, SAADAANHAN ME ÄITI?" ÄITILAMMAS NYÖKKÄILI MYÖNTÄVÄSTI JA SANOI: "ÄLKÄÄ MENKÖ LIIAN KAUVAS." PIKKUISET KARITSAT LÄHTIVÄT ILOISESTI LOIKKIEN JA KIKATELLEN.

LEIKIN TEMMELLYKSESSÄ PIKKUISIA LAMPAITA ALKOI VÄSYTTÄMÄÄN, JA NE KÄPERTYIVÄTKIN SUUREEN PUUN JUUREEN. LAMMASLAPSIEN NUKUTTUA HETKEN AIKAA TAIVAS KIRKASTUI. PIENET LAMPAAT HERÄSIVÄT JA SÄIKÄHTIVÄT. "ONKO JO AAMU? MISSÄ ÄITI JA ISÄ ON? MINUA PELOTTAA!" LAMPAAT HUUSIVAT HÄDISSÄÄN JA LÄHTIVÄT JUOKSEMAAN KOHTI MUUTA LAUMAA.

LAUMAN LUO PÄÄSTYÄÄN HUOMASIVAT PIKKUISET KARITSAT MUUN LAUMAN TUIJOTTAVAN KOHTI TAIVASTA. PIENET LAMPAAT EIVÄT NÄHNEET MITÄ MUUT TAIVAALLA OIKEIN NÄKIVÄT. PIKKULAMPAAT SÄNTÄILIVÄT SINNE TÄNNE ETSIEN PAIKKAA, JOSTA NEKIN NÄKISIVÄT TAIVAAN TAPAHTUMAT. "VAU, MIKÄ TUO OIKEIN ON?" HENKÄISI ENSIMMÄINEN PIKKULAMMAS. "EN OLE KOSKAAN NÄHNYTKÄÄN TUOLLAISTA!" VASTASI TOINEN SUU APPOSEN AUKI. TAIVAALLE OLI ILMESTYNYT LOISTAVA ENKELI, JOLLAISTA LAMPAAT EIVÄT OLLEET KOSKAAN NÄHNEET. SILMÄN RÄPÄYKSESSÄ TAIVAS TÄYTTYI ENKELEISTÄ, JOTKA LAULOIVAT LAMPAILLE JA PAIMENILLE. ENKELIT KERTOIVAT PAIMENILLE SUURESTA AARTEESTA. "MITÄ NYT OIKEIN TAPAHTUU?" KYSYI PIKKULAMMAS TOISELTA. "EN MINÄ TIEDÄ, LÄHDETÄÄNKÖ ETSIMÄÄN SITÄ AARRETTA?" EHDOTTI ROHKEAMPI PIKKULAMPAISTA. "EN OIKEIN TIEDÄ, MITÄ JOS EKSYPME?" SANOI ENSIMMÄINEN HAMPAAT TUTISTEN, TOISEN LAMPAAN LÄHTIESSÄ LOIKKIMAAN KOHTI HIEKKAPOLKUA POISPÄIN LAITUMELTA SANOEN: "MENNÄÄN NYT VAIN, ÄITI JA ISÄ TYKKÄISIVÄT SIITÄ AARTEESTA!" ENSIMMÄINEN LAMMAS NYÖKKÄSI JA LÄHTI VAROEN LOIKKIMAAN TOISEN PIKKUISEN PERÄÄN.

PIKKU KARITSOJEN LOIKITTUA JALAT KIPEIKSI ASTI NE PYSÄHTYIVÄT. "NO NYT ME OLEMME AINAKIN EKSYPMEET," TUHAHTI PELOKKAAMPI PIKKUIINEN. "EI VARMASTI OLLA, SEURATAAN TUOTA KIRKASTA TÄHTEÄ, SEHÄN LOISTI JO LAITUMELLA, SE VARMASTI OHJAA MEIDÄT TAKAISIN!" TOKAISI TOINEN. PIENET LAMPAAT JATKOIVAT MATKAA KOHTI TAIVAAN KIRKKAINTA TÄHTEÄ. PIKKU KARITSAT PÄÄSIVÄT PIENEN TIEN PÄÄHÄN, JONKA TOISESSA PÄÄSSÄ OLI TALLI. TALLIN YLÄPUOLELLA LOISTI PIKKULAMPAITA TURVANNUT TÄHTI. "MINÄ EN JAKSA ENÄÄ KÄVELLÄ, VOIDAANKO MENNÄ NUKKUMAAN TUOHON TALLIIN?" KYSYI ENSIMMÄINEN PIKKULAMMAS. "MENNÄÄN VAIN, TÄÄLLÄ ULKONA ALKAAKIN OLLA JO HIEMAN KYLMÄ JA EN JAKSAISI KÄVELLÄ ENÄÄ METRIÄKÄÄN." VASTASI PIKKULAMPAISTA SE ROHKEAMPI. LAMPAAT KIPITTIVÄT KOHTI TALLIA, JOKA HUOKUI LÄMPÖÄ.

TALLIN OVELLE PÄÄSTYÄÄN KUULIVAT PIKKULAMPAAT VAUVAN ITKUA. LAMPAAT KURKISTIVAT TALLIN OVEN RAOSTA JA NÄKIVÄT PIKKURUISEN VAUVAN KAPALOITUNA SEIMESTÄ. PIKKULAMPAAT KUULIVAT TIETÄ TUTTUJEN PAIMENTEN PUHETTA. "ÄITI!" HIKKAI SI ENSIMMÄINEN PIKKULAMMAS JA RIENSI ÄITINSÄ VIERELLE. "ISÄ!" HUUSI TOINEN INNOISSAAN JA LÄHTI JUOKSEMAAN ISÄNSÄ LÄHELLE. PAIMENET OHJASIVAT LAMPAITA JÄÄMÄÄN TALLIN LÄHETTYVILLE ODOTTAMAAN JA JATKOIVAT SISÄLLE TALLIIN. "VOI JUKRA, KUN EMME LÖYTÄNEET SITÄ AARRETTA," ROHKEAMPI PIKKULAMMAS TUHAHTI TURHAUTUNEENA. "LÖYSIMMEHÄN! LÖYSIMME ÄIDIN JA ISÄN. PERHE ON AARTEISTA SUURIN!" VASTASI ENSIMMÄINEN PIKKULAMMAS.

TOISIN KUIN PIKKULAMPAAT LUULIVAT, OLIVAT HE LÖYTÄNEET SUUREN AARTEEN. AARTEEN, JOSTA ENKELIT PAIMENILLE ILMOITTIVAT SEKÄ AARTEEN, JONKA LUO SUURI KIRKAS TÄHTI PIKKULAMPAAT JOHDATTI.

MILLAINEN ON HYVÄ SKETSISI?

ISOSKOULUTUSLEIRI II

HYVÄN SKETSIN PIIRTEITÄ:

YKSINKERTAINEN JA SELKEÄ IDEA: HYVÄN SKETSIN PERUSTA ON USEIN YKSI YTIMEKÄS IDEA TAI TILANNE, JOTA KEHITELLÄÄN JA VIEDÄÄN JOPA HIEMAN ÄÄRIMMÄISYYKSIIN. LIIKA MONIMUTKAISUUS VOI HÄMMENTÄÄ, JOTEN YKSINKERTAISUUS ON YLEENSÄ VALTTIA.

TUNNISTETTAVUUS JA SAMAISTUTTAVUUS: SKETSISI ON HAUSKEMPI, JOS SE PERUSTUU TILANTEESEEN TAI HAHMOIHIN, JOIHIN YLEISÖ VOI SAMAISTUA. KYSEESSÄ VOI OLLA ARKINEN ONGELMA, ERIKOINEN SOSIAALINEN TILANNE TAI JOKIN TUTTU TYYPPI, JOTA HIEMAN KÄRJISTETÄÄN (KUITENKIN HYVÄN MAUN RAJOISSA JA LUVALLISESTI).

KOMIIKAN AJOITUS JA RYTMITYS: AJOITUS ON HUUMORIN SYDÄN. HYVÄSSÄ SKETSISSÄ REPLIIKIT, VITSIT JA TAUOT ON TARKKAAN AJOITETTU, JUURI OIKEAAN KOHTAAN. LIIAN HIDAS TAI LIIAN HÄTÄINEN TAHTI VOI HEIKENTÄÄ SKETSIN VAIKUTUSTA.

YLLÄTTÄVÄT KÄÄNTEET: HYVÄ SKETSISI SISÄLTÄÄ USEIN YLLÄTYKSIÄ JA KÄÄNTEITÄ, JOTKA YLLÄPITÄVÄT KATSOJIEN KIIINNOSTUSTA. ERILAISET TWISTIT SKETSIN LOPUSSA TEKEVÄT SIITÄ USEIN MUISTETTAVAMMAN JA HAUSKEMMAN.

LYHYYS JA YTIMEKKYYS: SKETSISI EI SAISI OLLA KESTOLTAAN LIIAN PITKÄ, VAAN TULISI SIINÄ MENNÄ SUORAAN ASIAAN JA SEN HUIPENTUMAAN ILMAN YLIMÄÄRÄISIÄ RÖNSYILYJÄ. LYHYET, YTIMEKKÄÄT SKETSIT TOIMIVAT YLEENSÄ KAIKISTA PARHAITEN JA JÄTTÄVÄT YLEISÖN ODOTTAMAAN LISÄÄ.

HAHMOT JA NÄYTTELEMINEN: HYVIN KIRJOITETUT JA SUUNNITELLUT HAHMOT, JOTKA ESITETÄÄN HYVIN JA SELKEÄSTI, ELÄVÖITTÄVÄT SKETSISIÄ. NÄYTTELEJÖIDEN PIENET ELEET JA REAKTIOT VOIVAT TUODA HUUMORIA ESIIN JA TEHDÄ ROOLIHAHMOISTA IKIMUISTOISIA.

IRONIA JA LIIOITTELU: HYVÄ SKETSISI KÄYTTÄÄ USEIN IRONIAA JA LIIOITTELUA TEHOKEINOINA. ARKIPÄIVÄISTEN ASIOIDEN KÄRJISTÄMINEN TAI HAHMOJEN REAKTIOIDEN VOIMAKAS LIIOITTELU VOI TUODA ESIIN KOOMISIA ELEMENTTEJÄ JA VOI TEHDÄ TILANTEESTA NAURETTAVAN.

SOPIVA KOHDEYLEISÖLLE: SKETSIN HUUMORI TOIMII PARHAITEN, KUN KOHDEYLEISÖ ON OTETTU HUUMIOON. KULTTUURISET VIITTAUKSET, IKÄRYHMÄLLE SOPIVA KIELI SEKÄ AJANKOHTAISUUS VOIVAT TEHDÄ SKETSISTÄ KIIINNOSTAVAMMAN.

LEIKIN VETÄMINEN- HYVÄN LEIKIN ABC

ALOITETAAN KOULUTUSKERTA KUULUMISKIERROKSELLA, JOSSA JOKAINEN ISONEN SAA HALUTESSAAN JAKAA KUULUMISIAAN JA MIELEN PÄÄLLÄ PYÖRIVIÄ ASIOITA.

YHDESSÄ VOIDAAN POHTIA KYSYMYKSIÄ:

- MILLAINEN ON HYVÄ LEIKKI? ENTÄ HUONO?
- MITEN LEIKIN VETÄJÄN OLEMUS VOI VAIKUTTA A LEIKIN ONNISTUMISEEN?

ON TÄRKEÄ MUISTUTTAA NUORIA, ETTÄ JOKAISTA ISOSTA TARVITAAN. JOKAINEN ON TÄRKEÄ JA ARVOKAS OMILLA VAHVUUKSILLAAN. VAIKKEI LEIKIN VETÄMINEN TUNTUISI OMALTA JUTULTA, OLET SILTI ISOSENA TÄRKEÄ JA AINUTLAATUINEN.

TÄMÄN JÄLKEEN NUORET SAAVAT POHTIA PAREITTAIN TAI PIENISSÄ RYHMISSÄ OMAT LEIKIN VETÄMISEN TOP 5 OHJETTA. TÄHÄN TARVITAAN PAPERIA/KARTONKIA, KYNIÄ SEKÄ SAKSET

LEIKIN VETÄMINEN- HYVÄN LEIKIN ABC

LEIKKIÄ VALITESSA KANNATTAA LÄHESTYÄ SUUNNITTELUA SIITÄ NÄKÖKULMASTA, ETTÄ MIKÄ PALVELEE JUURI KYSEISTÄ RYHMÄÄ JA HEIDÄN TARPEITAN PARHAITEN, EIKÄ VEDETÄ VAIN ISOSTEN SUOSIKKILEIKKEJÄ JOITA "ON AINA VEDETTY". NÄIN MYÖS ISONEN OPPII JA KEHITTYY SAMALLA. MUISTAKAA MYÖS KUUNNELLA SEKÄ LEIRILÄISIÄ ETTÄ TOISIANNE. MINKÄLAISIA LEIKKEJÄ LEIRILÄISET HALUAVAT LEIKKIÄ JA MIKÄ HEITÄ KIINNOSTAA.

JOS LEIKIN VETÄMINEN JÄNNITTÄÄ, KIRJOITA ITSELLESI, VAIKKA MUISTIINPANOT PAPERILLE. SE AUTTAA MUISTAMAAN KAIKEN TARVITTAVAN. VOIT MYÖS VETÄÄ LEIKIN KAVERIN KANSSA, JOS YKSI ESILLÄ OLO JÄNNITTÄÄ. LOPUKSI LEIKKIJÖILTÄ ON HYVÄ KYSYÄ, ETTÄ HERÄSIKÖ JOTAIN KYSYMYKSIÄ? JÄIKÖ JOTAIN EPÄSELVÄKSI?

LEIKIN VETÄMINEN- HYVÄN LEIKIN ABC

LEIKKIÄ VETÄESSÄSI, OLE INNOSTAVA JA KANNUSTAVA. NÄIN SAAT OSALLISTUJATKIN KUUNTELEMAAN JA KESKITTYMÄÄN AKTIVITEETTIIN. LEIRILÄISTEN LEIKKIMOTIVAATIOTA LISÄÄ MYÖS SE, JOS MAHDOLLISIMMAN MONI ISOENKIN OSALLISTUU LEIKKIIN. ON TÄRKEÄÄ NÄYTTÄÄ ESIMERKKIÄ, Koska iästä riippumatta isosen esimerkki on tärkeä ja heidän tekemisiään seurataan.

KAIKKI ISOSET EIVÄT MYÖSKÄÄN OLE OMALLA MUKAVUUSALUEELLAAN LEIKIN VETÄMISESSÄ, EIKÄ PIDÄKÄÄN OLLA. JOKAISELLA ISOSELLA ON OMAT VAHVUUTENSA JA ON MAHTAVAA, ETTÄ PORUKASTA LÖYTYY MONENLAISTA OSAAMISTA.

ON MYÖS TÄRKEÄÄ SANOA OMA MIELIPIDE LEIKEISTÄ, JOITA PALLOTELLAAN SUUNNITTELUPALAUVERISSA. JOS ON JOKU LEIKKI MITÄ ET KOE HYVÄKSI/MUKAVAKSI (ESIM. KAIKKI NOLAAVAT/NÖYRYTTÄVÄT LEIKIT, SYLILEIKKI), ON TÄRKEÄÄ KERTOAA SE MUILLE. SITEN PYSTYT AVARTAMAAN TOISTEN NÄKEMYKSIÄ. MUISTA KUITENKIN PERUSTELLA MIELIPITEESI.

LEIKINVETÄJÄN MUISTISÄÄNNÖT

MUISTA ETTÄ MUUTKIN
MOKAILEVAT. VIRHEISTÄ OPPII.

OLE ROHKEA JA KOKEILE.

KÄYTÄ ROHKEASTI ÄÄNTÄSI, JOTTA
OHJEESI KUULLAAN. MUISTA TILAAAN
JA LEIKKIJÖIDEN MÄÄRÄÄN
SUHTEUTETTU ÄÄNENKÄYTTÖ.

VALMISTAUDU. KÄY LÄPI
SUUNNITELMASI, JOTTA LEIKIN
OHJEISTUS ON MAHDOLLISIMMAN
SOLJUVAA.

OLE INNOSTAVA, JA KANNUSTAVA.
NÄIN SAAT LEIRILÄISETKIN
INNOSTUMAAN.

OTA TILA HUOMIOON. ESIM.
MILLAISTA LEIKKIÄ VOI
VETÄÄ SISÄTILOISSA? JOS
LEIKISSÄ JUOSTAAN, OLISIKO
HYVÄ IDEA OTTAA SUKAT POIS
SISÄTILOISSA?

MITÄ VARUSTEITA TARVITAAN?

LEIKKIEN VALINNASSA PYRI
SIIHEN, ETTÄ KAIKILLA OLISI HYVÄ
OLLA, MUISTA TURVALLISEMMAN
TILAN PERIAATTEET!

INFORMOI LEIKKIJÖITÄ; MITÄ
HE TARVITSEVAT. ONKO
JUOMAPULLO TAI LENKKITOSSUT
TARPEELLISIA?

KIIITOS

TOIVOMME, ETTÄ MATERIAALIPAKETTI TARJOAA
HYÖDYLLISIÄ TYÖKALUJA ISOSKOULUTUKSEN
TOTEUTTAMISEEN JA INNOSTAA SEKÄ KOULUTTAJIA
ETTÄ ISOSIA KEHITTÄMÄÄN OMAA OSAAMISTAAN
EDELLEEN.

ONNISTUNUT ISOSKOULUTUS JA MOTIVOITUNEET
ISOSET LUOVAT POHJAN TURVALLISELLE JA
MIELEKKÄÄLLE LEIRIKOKEMUKSELLE KAIKILLE
OSALLISTUJILLE.

ANTOISIA HETKIÄ ISOSKOULUTUKSEN PARISSA!

SEF. 3:17

: Sanna & Saana

